

Kérlekintésként
cikkeit csak ak-
kor küldünk vis-
za, ha helyet
mellékelnek. Ké-
rleteket hat hét-
nél tovább nem
őrünk.

Szerkesztő:
Dr. Nefelejcs-
nász 41.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLTE
ÉS A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Cikkeket csak a
szerző engedelmé-
vel, lapunk egyéb
tartalmát A NŐ és
a társadalom meg-
nevezése mellett
szabad átvenni.

Hirdetvényt:
Andrássy-út 82.
Telefon 40-78.

TARTALOM: A választójogi reform küszöbén. – Néhány aktív politikus véleménye a nők választójogáról. – P e r c z e l n é - K o z m a Flóra: Alsóbb rendű lény-e nő? – Glosszák. – M a r f a A l e x a n d r o w n a: Mit várhat a nőmozgalom a Tolstoizmustól? – S c h w i m e r R ó z s a: Rólunk, nélkülünk. – Dr. Jancsó György: A házassági vagyongjorról. – Kruppa Rezső és Freund Gyula: Élők a pokolban. – Szemle. – Irodalom. – Szebenyey József: A nő. – Szerk. üzenetek. – A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. – A Nőtisztviselők Országos egyesületének hivatalos közleményei.

*A ki még nem járult a politikai propaganda alaphoz most adjon.
Ha ügyünk minden barátja munkájával és pénzáldozattal kiveszi küz-
delmünkéből részét, győznünk kell.*
FEMINISTÁK EGYESÜLETE.

Az egyesületi rovatok ezúttal különösen fontosak!

A VÁLASZTÓJOGI REFORM KÜSZÖBÉN.

Hazánk parlamentáris reformjának e történelmi pillanatában jelét kell adnunk annak, hogy mi, magyar asszonyok, is igényt tartunk az aktív és passzív politikai választójogra.

Magyarországnak 1848-ban kezdett demokratizálása nem terjedhet ki tovább is egyoldalúan csupán a férfiakra. A rendi alkotmány eltörlése után nagy sérelem esett a magyar asszonyokon. A népképviselő elvén alapuló 1848-as választójogi törvény ugyanis kibővítette a férfiak jogát; az asszonyoktól ellenben még azt a politikai jogot is elvette, amelyet évszázadokon át gyakorolhattak.

Ahelyett, hogy az 1848-as idők szellemének megfelelően, kibővítették volna a magyar nők politikai jogkörét, a főnemesek özvegyeinek követküldési jogát, még ettől az ősi jogtól is megfosztották Magyarországot asszonyait.

A választójogi törvény módosítása alkalmából, 1874. július 8-án két képviselő indítványozta ugyan ennek az igazságtalanságnak a kiküszöbölését, illetőleg a nők választójogának törvénybeiktatását, de eredménytelenül.

Hatvan év múlt el, mióta a magyar nőket a politikából kizárták. Ma azonban, amikor a magyar parlament második jelentős lépését teszi

a politikai jogok demokratizálása felé, nem hallgathatunk többé, hanem részt kell kérnünk nemzetünk sorsának irányításában.

A birtokuk, vagyonuk után adót fizető nők ezrei, a kenyérkereseti munkával foglalkozó nők milliói:

az orvosi, tanári, tanítói, gyógyszerészi, kiseddóví, művészi is egyéb szellemi pályákon működő nők ezrei,

a köz- és magánhivatalokban működő nőtitisztviselők tízezrei,

az ipar- és mezőgazdaság terén dolgozó asszonyok milliói,

a háziasszonyok milliói, akiket a statisztika az „eltartottak” rovatába utal,

mindazok a nagykorú magyar nők, akik kötelességteljesítés, polgári felelősség dolgában törvény szerint is teljesen egyenlőek a férfiakkal, továbbra ki nem zárhatók az aktív és passzív választójogból, amely nekik kötelességeik teljesítése és a reájuk háruló felelősség fejében jár.

Nem kell Finnországra és Norvégiára utalnunk, ahol a politikai igazság elemi tétele, a nők egyenjogúsítása, már testet öltött, a tengerentúli országokban gyakorolt női választójog áldásos eredményeire sem kell hivatkoznunk. Elég arra emlékeztetnünk, hogy a magyar asszony mindenkor magához méltóan tudott élni politikai jogaival. Hiszen hazánk legdicsebb emlékü politikusai közül a legjelentékenyebbek

– maga Kossuth Lajos is – mint asszonyok követői kerültek a politikai színtérre.

A mai nő nem elégedhet meg többé a politikai jogtalansággal. Nem tarthatja magá-

hoz méltónak, hogy befolyását felelősség nélkül érvényesítse, amire ma a jogtalanság kényszeríti.

Mint dolgozó, kenyérkereső, adófizető, polgári kötelességeket teljesítő nő,

mint a közgazdaságban és családban egyaránt fontos tényezők, követeljük, hogy a jelenlegi parlamentáris reform tegye jóvá az 1848-iki reform mulasztását, adja meg Magyarország összes nagykorú nőinek az általános, titkos és egyenlő választójogot.

NÉHÁNY AKTÍV POLITIKUS VÉLEMÉNYE A NŐK VÁLASZTÓ- JOGÁRÓL.

Barabás Béla: „Szívesen jelentem ki, hogy a nők választójogának feltétlen híve vagyok.” *

Eötvös Károly: „Bizony nem volna utolsó dolog, ha a nő politikai érvényesülését a társadalom, a közös család tudatos vezetésének, a szerepére irányítanék. Az ilyen magyaros műveltségű asszonyok többet tehetnek a magyar élet szépségeért és boldogságáért, mint etet politikával svIndlérozó nadrágos ember.”**

Dr. Gieswein Sándor: „A választójog alapjául a teljesített társadalmi és nemzeti munkát tekintvén, a nők választójogát teljesen megokoltnak tartom. Más korlátot férfinél és nőnél nem tartok megokoltnak, mint annak az intellektuális képzettségnek követelményét, mely biztosítékot nyújt, hogy a választójoggal felruházott jogát öntudatosan gyakorolja és a honosságot és morális integritást mint természetes alapfeltételt.”

Justh Gyula: „Elméletileg rokonszenvezem a feministák mozgalmával és természetesnek találom, hogy mindenki, aKI híve az általános választói jognak, híve kell hogy legyen a nők választójogának is. A nők sok esetben intelligensebbek a férfiaknál, s ha a polgári jogokat az emberek veleszületett jogának nevezik, úgy természetesen a nőnek is ugyanoly veleszületett polgári jogai vannak. Hogy ezeket a jogokat nem kapták meg: az a férfiak zsarnokságának és egoizmusának kifolyása. Addig, míg a nők csak a családban éltek, inkább volt értelme, ha kizárták őket a választók sorából, de ez az ok is megszűnt, mióta hivatalokat vállaltak és közdolgokkal foglalkoznak, s így az ő politikai jogtalanságuk egyenesen igazságtalanság.

Hogy a férjes asszonynak a jövőben megadandó szavazati joga családi viszálykodásra adhatna okot, ez nem tekinthető komoly argumentumnak az anti-feministák részéről. Hiszen az általános szavazati jog életbelépése

* Lásd: Vélemények a nők választójogáról. Kiadta a feministák egyesülete. Ara 30 fillér.

** Lásd: Pestí Hítrlap. 1908.

alkalmával, midőn az atyai és gazdái hatalom alatt álló egyén is politikai jogokat nyer, amúgy is beáll az a helyzet, hogy egy családban több szavazó él együtt. Igaz, hogy ilyen esetekben a családfő anyagi és erkölcsi befolyása következtében tulajdonképpen itt a családfő majd több szavazat felett rendelkezik: de ezt a hatalmi túltengést csak úgy lehetne megszüntetni, ha egyáltalában minden családban csak a családfő bírna politikai jogokkal, s azokat megvonják az összes családtagoktól.”

Mezőfi Vilmos: „Szükségesnek tartom, hogy a nők ugyanolyan politikai jogokat élvezhessenek, mint a férfiak.”

Dr. Mihali Tivadar: „Az általános titkos választójog fogalmának körébe tartozónak tekintem a nők választójogát. Törvénybeiktatását kívánatosnak tartom.”

Zichy Aladár gróf: „Bár nem szoktam magamat liberálisnak mondani, mégis a női választójog mellett nyilatkozom. És pedig abban az értelemben, hogy a politikai jogok gyakorlása ne olyan foglalkozások választására vezesse a nőket, amelyek sokszor a nőiesség báját törlik le a lelkükről, s ezért nem is kívánom azokat elsősorban a diplomás lányokra kiterjeszteni: hanem éppen asszonyi hivatásában nyerje el a nő emberi értékének a legszebb elismerését, a politikai jogok gyakorlását.”

ALSÓBBRENDŰ LÉNY-E A NŐ?

Írta: PERCZELNÉ-KOZMA FLÓRA.

Egy ismert és kiváló szellemű író tudvalevőleg nemrég egy cikket adott közre, melyben a léghajóban teázó szecessziós hölgyekre hivatkozva, teljes határozottsággal állítja, hogy igaza van régi ösztönszerű sejtelmének, mely egész életében tökéletlenebbnek és alsóbb rendű teremtménynek érezte a nőt a férfinál.

Miután az író csakugyan és tagadhatlanul kiválóságánál fogva közismert, kötelességünk, hogy női részről is komolyan és hosszabban – minden gúny vagy cinizmus nélkül – reflektáljunk írására és határozott tévedését kötelességszerűen eloszlassuk.

Hogy a nők nagy része valóban üres, hiú és léha, tehát tényleg alsóbbrendű lény, azt nemcsak a léghajóban rendezett teázás, hanem minden bizonnyal e földi zsúrozás és a vele járó feltűnő kalap, ízléstelenül drága ruha, elhanyagolt családi élet, udvarló stb. bizonyítja elsősorban. De hogy aránylag ugyanennyi a a frivol könnyelműséggel pezsgőző, kaszinóban kártyázó, monoklis, adósságokat csináló és más feleségének udvarló léha férfi is – az is szent igaz. Ebben tehát, sajnos, kvittek vagyunk!

De már most ha számba vesszük, hogy mindeddig még a legkiválóbb és tartalmasabb

nők is ki voltak zárva a társadalom komoly és hivatalos irányításából, hangulatadásából, sőt még a családi életben és nevelésben is ősi tradíció szerint csak a technikai és nem az irányító szellemi munkára voltak kiszemelve – ezen egyetemes léhaságot, mely egyformán jelentkezik úgy a léghajóban is zsúrozó asszonyoknál, mint az orfeumokban pezsgőző férfiakkal, elsősorban a férfiak dominálása alatt álló társadalmi szokásoknak és hangulatnak köszönhetjük.

A régi tradíció szerint a nő ne okoskodjék, ne töprengjen, ne szóljon bele a „férfiak dolgába”, mert csak akkor nőies, ha tudatlan, gondtalan s egyedüli kötelessége tetszeni, férjhez menni és azután természetesen példás feleségnek és anyának lenni, ki akkor éri el tökéletessége tetőpontját, ha „minél kevesebbet tud róla a világ”! – És csodálatos, ez a férfi logika nem vállt be! Valljuk be őszintén, hogy ezekből a tudatlan, tetszeni vágyó, divatot vakon követő „nőies” leányokból nem lettek kötelességtudó anyák és feleségek, hanem ama bizonyos teázó asszonyok, kik bár hagyományos engedelmességgel őrizkednek a közös, komoly munkában szerepelni (a jótékony bazárok rendezése stb. szerintem a nőies foglalkozáshoz tartozik), de azért csodálatos módon, itt-ott mégis mindig tud róluk valamit a hálátlan világ!

És azt is valljuk meg, hogy az átlag férfinak tetszik ez a női típus – hacsak személyes kára vagy bosszúsága nincs belőle – és az általa üzött könnyed filozófiával, szépirodalommal és színművészettel határozottan mindjobban kidomborítja e sajnálatos típust, melyet azután rossz kedvében, vagy egy keserű tapasztalat után, maga is mélyen megvet.

De hogy ezen egyenként megnyilatkozó, elkeseredett és elhirtelenkedett vélemények dacára, a magasabb ösztöntől szüregelt köztudat mennyire dokumentálja a nők szó teljes értelemben vett öntudatos és felelősségérzettel felruházott emberségét, mutatja az az ősz felfogás, mely szerint a nőtől – számot tevő nőtől – ösztönszerűleg a legmagasabb erkölcsiséget követeli meg, mint az ő becsületének elkerülhetetlen megpecsételését!

Íme, megfordítva is áll a törvény! A tömeggondolkodásban nem mindig az egyéni értelem enyészik el, mint a józan emberek együttes politikai tévedéseinél, zsinatokon holott nyakatekert dogmatikájánál, hanem van eset, midőn az egyes öntudatlan nézetekből álló egyetemes megnyilatkozás – közvélemény – ösztönszerűleg az igazságot mondja ki! De e pontnál ismét meg kell állnom, hogy nehezen forduló és habozó kézzel, de b i z t o s

szívvel mutassak arra a „nem számot tevő” asszony csoportra, mely valóban alsóbbrendű, emberietlen életet él. Még pedig alsóbbrendű életet él elsősorban a társadalom alacsony erkölcsi élete miatt, másodsorban a társadalom szabta aránytalan vagyoneelosztás miatt és harmadsorban a társadalom hanyagságából és nemtörődéséből előállt általános tudatlanság és erkölcsi züllés által, mely megfosztotta e szerencsétleneket emberségérzetüktől.

Magyarországon vannak – nem sokan, – de vannak fenkölt lelkű és igazságszerető emberek (kik most is minden alkalommal sietnek elégtételt szolgáltatni egy-egy méltatlanul letiport eszmének); mondják ezek meg őszintén és igazán, állnak-e a férfiak által vezetett nemzetek azon a szellemi és erkölcsi magaslaton, melynél fogva igazság szerint joggal és saját kárunk nélkül követelhetik meg minden egyes embernek magasabb emberségét?!

De most térjünk egy percre a logikára* Rendes mindennapi mondás, hogy már a nők azért sem egyenértékűek a férfiakkal, mert nincs logikájuk, vagyis van, de az a bizonyos „asszonyi logika”. – Való igaz, hogy kevés asszonymak van jó logikája; de rögtön hozzá kell tennem, hogy egyáltalában kevés embernek van jó logikája. – Mert, csakhogy az előbb mondottakra, a férfi vezetése alatt álló társadalom logikájára hivatkozzam: íme a nőt divatcikknek, magát mutogató és kínáló férj-vadásznak, üres bábnak nevelték – s mégis rossz néven veszik tőle, hogy nem „magasabb” lény. Ugyanez a társadalom mongya ki, hogy az emberiség jól megfontolt érdekeért, a rend, civilizáció, „európai” erkölcsök követelményeinek szempontjából viragoztatni kell és okosan rendszabályozni bizonyos erkölcstelen állapotot – de következetesen „bűntanyákéról és „szerencsétlen bukkotteremtések”-ről beszél, sőt hogy betetézze csodálatos logikátlanságát, dikciózik és aktiókat kezd a „bukottak” felemelésére és megmentésére stb. stb.

Hol van itt a sokat emlegetett férfi-logika?! Ha valami a társadalmak jól megfontolt érdeke, tehát elkerülhetetlen szükséglet – akkor az épen a magasabb emberi törvény szerint nem lehet bűn és bukás. Ha pedig bukás és megaláztatás, akkor a nemzetek civilizációja mint szentesített és megpecsételt intézményt, semmi szín alatt meg nem tűrheti! – Ha a nő becsülete csakugyan erkölcsiségétől függ, úgy a „magasabb” ember nem praedesztinálhat ezeket az erkölcstelenségre; ha azonban ez elkerülhetetlenül szükséges, úgy ezen erkölcstelenség a női nemet sem bélyegezheti meg, mert akkor már – ismét a magasabb törvényre hivatkozva – ez nem

is erkölcstelenség! – Ha „okosság” és „higgadt megfontolás” által áll fenn ez a rettenetes intézmény, úgy örültség vagy jezsuitizmus dicshimnuszokat zengeni egy-egy térítést és szabadítást célzó női misszióknak; de ha elismerem és lelkesedéssel érzem e misszió jogos és nagyszerű voltát, – akkor higgadt és okos ésszel sem építhetem e törekvésnek az ellenkezőjét!

Még csak egyet hadd említsek. – A női törekvéstől rossz néven veszik, hogy itt-ott kénytelen támadni és féltik tőle a világ békés összhangját! Erre nekem is eszembe jött – nem ugyan egy anekdota, – hanem egy tragikomikus tényállás, mely épen most sújtott közibénk, – A katolicizmus feje kimondja a „ne temeré”-t, melynél fogva a protestáns pap előtt kötött vegyes házasság nem érvényes, az ebből származott gyermekek törvénytelenek, s mikor e „csalhatatlanság”-ból eredő „keresztény” szeretetre önérvényesen visszavág a protestantizmus – féltik e hangtól a „felekezeti békét”!...

De hogy visszatérjek a tárgyamra, tisztelettel, de határozottan merem állítani, hogy a nagy mindenség ura – nevezzük, akár Teremtőnek, akár csak Természetnek – okvetlen demokratikus alapokra építette e világot; s így csak egy ember fogalmat teremtett: a tökéletesedő, haladó, felmagasztosult ember fogalmát. Hogy ennek dacára ennyi típusa van az embernek s minden tekintetben ilyen arisztokratikus egyenlenség uralkodik e földön, annak az ember ö n t u datlansága az oka. Nem emelkedett még arra a fökra, hogy úgy magában, mint felebarátjában, sőt az alantas régiókban vesztegelő felebarátjában is felismerje a „magasabb emberi”-nek – sokszor még csak szunnyadó, de életképes – csíráját és ehhez méltóan egyengesse a reá bízott utat!

Mostanig az erkölcsi tökéletesedést, a magasabb életnézetet, a tisztább felfogást, szóval a magasabb embert – legalább a logikus következtetés folytán – a nő képviselte, minden tényleges hibája és gyengesége mellett. De világért sem állítjuk, hogy ez nekünk egy különleges privilégiumunk! Ismétlem mi hiszünk a nagy mindenség becsületes és kötelességtudó demokráciájában! Mi hisszük, hogy – bármily nehéz küzdelem árán – eljön az az idő, midőn minden egyes ember felismeri magában azt az emberséget, mely már önérvényénél és büszkeségénél fogva sem tűri meg, hogy bármily tekintetben mások megaláztatása árán, emberi méltóság letiprása révén tudjon csak e világban boldogulni! Szóval – ha kell – képes lesz önmagára támaszkodva, önuralmat produkálva, egy magasabb eredetű ösztöntől vezéreltetve, asszony módjára haladni a közös cél felé.

GLOSSZÁK.

Bálványok bolondja. Kolozsvárott ilyen című eredeti magyar színdarabot mutattak be. Ebben valaki azt kérdezi az általános választójogra vonatkozóan: A zsellér is „szaval”-e majd? „Hát persze, hogy szaval, mert...” stb, „De a Zsiga cigány csak nem szaval?” „De bizony szaval az is, mert hiszen... stb.” „Hát a szoknya szaval-e?” „E’ már nem szaval” nyugtatják meg az atyafit. Ehhez a jelenethez hasonló játszódott le Kossuth Ferencnek egyik híres capacitáló tárgyalásán. Ajánlották neki: legyen választó az egyetemi polgárság is. „Hogyne szavazna az is,” vélekedett a nagy úr. Adjuk meg az asszonyoknak is a voksot, kockáztatta más valaki. „Az asszony nem szaval,” felelte a bolondok bálványa.

Az otthon királynője. Ezzel a kábítóan szép címmel szokták megaranyozni a háziasszonyi tiszttség glóriáját. A VII. kerületi járásbíróóság egy érdekes határozata megint élénken megvilágítja, mi rejlik a szép frázis mögött. Egy peres ügyből kifolyólag a bíróság ugyanis kimondta, hogy a törvényes hitestárs vagy on jogilag felelős ugyan a lakásbérért, de szerződő félnek a háztulajdonossal szemben mégis csak a férjet kell tekinteni. Hogyis mondja Charlotte Perkins Gilman? „A háziasszony a szakácsnak, dajkának, mosónőnek, szobaleánynak, házvezetőnek, tanítónak és nevelőnek embryonális összetétele: mindenese, de azért semminek sem gazdája.” Még egyszerűbben: a férj és a feleség egy, de az az egy a férj.

Spleen. Király, polgármester, megyefőnök (főispánféle tisztség) minden, minden lehet már az angol nő, csak éppen az urnához ne legyen köze. Minthogy erre logikus okot sehogysem lehet találni, valóságos spleent kell a nők választójogának megtagadásában látnunk.

József főherceg szakállja. „Meglésem az uramat, szakállt növesztek neki,” mondta az egyszeri papucshős felesége. Így tesznek József főherceggel is, akik vele rendelkeznek. Minekutána nevet cseréltettek vele, hogy jobban emlékeztessen az apjára, szakállt is eresztettek neki, hogy a hasonlatosság még feltűnőbb legyen. Erre a szakállra a P. H. olyan dicsőenket mondott el, hogy a magyar ember most már biztosan halás örömmel srófoltatja az adót a civillista javára. Életünket és vértünket a főhercegi szakállért! Ha ezért nem, ugyan mi másért volna érdemes?

A koalíciós kegyúr. A Feministák Egyesülete október 11-én hatalmas nagygyűlésen impozánsan tiltakozott a tervezett plurális választójog és a nők további kizárása ellen. Erről a határozatról a polgári sajtó nem emlékezett meg, de a Népszava sem. Pedig a szociáldemokrata pártlap külön rubrikát vezet a pluralitás elleni küzdelemről, amelyben a pluralitás ellen felhangzó legobscurusabb véleményt is hűségesen regisztrálja. Mikor külön figyelmeztetésre néhány nappal később a sajtó mégis ismertette e határozatot, a Népszava meg nem állhatta, hogy boszúságának kifejezést ne adjon, a valóságnak meg nem felelően állítva, hogy „szocialistafalással megédesítve adta be a feministák egyesülete koalíciós kegyurának.” Pedig a szocialisták, akik Andrásynak négy szemközt tárgyáló bizalmasai, legjobban tudhatnák, hogy belügyi barátjuk kormánya mennyire kegyura a feministáknak. Ha már igazat nem mondanak, mindenáron hazudni sem muszáj!

MIT VÁRHA A NŐMOZGALOM A TOLSTOIZMUSTÓL?

Írta: MARFA ALEXANDROWNA, Szt.-Pétervár.

(Befejezés.)

Mivel azonban az életben minden cselekedet egyúttal reakciója egy előzetes akciónak, minden alkotás, legalább részben, lerombolása egy előbbi alkotásnak, minden cselekedet tehát egyúttal támadás is. Tolstoi arra a következtetésre jut, hogy legjobb volna, ha az ember magát minden cselekedettől, tehát az élettől, a cselekedetek e láncolatától is távortartaná. Az élet szükséges rossz, amelyet el kell viselni, igyekezni kell azonban a megnyilvánulásait lehetőleg korlátozni. (Az öngyilkosság szerinte csak azért lehetetlen, mert ez is erőszakkal jár.) Legjobb volna azonban a gyermekszületést, a szaporodást megszüntetni, amivel megszűnnék az élet maga is. Oktalanság volna további generációkat is céltalan küzdelmekre és szenvedésre ítélni, amikor „a világ vége” amúgy is biztosan bekövetkezik.

Azt kérdeztük e cikk elején: „Mit várhat a nőmozgalom a Tolstoizmustól?” Most, hogy Tolstoi tanításának alap gondolatát ismerjük, könnyű e kérdésre válaszolni. Mit várhat akár a nőmozgalom, akár más szociális küzdelem, a haladás eszméjét szolgáló bármely törekvés a lemondás, a türés filozófiájától? Mit használhat a halál filozófiája (voltaképpen így kell Tolstoi tanítását nevezni) az életnek?

Felhangzott egyszer Tolstoi vádló szava és a nép figyelni kezdett. Az egyik rész látta a maga nyomorúságát, a másik látta, hogy mennyire oka ennek a nyomorúságnak. Az elégedetlenség fel volt kelve és megnyilatkozást keresett. Milyen utat mutatott neki Tolstoi? Türest, megadást prédikált a szenvedőknek, a nem szenvedőknek meg azt, hogy hagyják el a már megszerzett vagyonukat, legyenek olyan nyomorultak, mint a többi, hogy ők is megtanulják a türest és a megadást.

„Szerencsétlenek vagyunk”, panaszkodott a nép; Tolstoi azonban így szólt: „Szerencsések, boldogok vagytok, mert ti vagytok az áldozatok”.

„Jobb, bőségesebb életre igyekezzünk, részesülni akarunk a többiek gazdagságában”. Tolstoi erre így válaszolt: „Ne törekedjete földi javakra. Sülyedjenek a gazdagok is a ti nyomorúságtokba”.

A nép meg akarta szerezni a küzdelem fegyvereit, tanulni, tudni akart. A bölcs azonban fölényesen mosolygott, megvetette azt, amit tudománynak neveznek és igénytelenséget, tétlenséget hirdetett.

Az ember azonban él és az élet igényekben nyilvánul, amelyeket ki kell elégíteni. Minden egészséges organizmus ragaszkodik az élethez és a vele járó igényekhez, melyeknek kielégítése cselekvést, küzdelmet kíván.

És amikor a szabadságharc Oroszországban kitört, a szabadság e hatalmas mozgalma elzúgott Tolstoi felett, nem ügyelve az útszélén álló aggastyánra, úgy, ahogy a folyton meg-megújuló élet elszárgul a holtak felett, teljesen megfélelkezve róluk.

Tolstoi sohasem foglalkozott speciálisan a nőkérdéssel. Az orosz nép nyomorúsága oly irtózatossá, a leg-

primitivebb és legáltalánosabb életszükségletek kielégítése annyira sürgős, hogy a nők speciális érdekei alig tudtak még kiválni az általános érdekek közül. Ez magyarázza azt is, hogy az orosz nők tudomány- és munkavágya, ha kielégítést nyert, inkább a forradalmi tanítások, mint a női osztályérdekek szolgálatába szegődik. Tolstoi ideál azonban éppen Oroszország asszonyaira voltak nagy befolyással. Ezt a jelenséget nagyon könnyű megmagyarázni: akik jobban szenvednek, akik nyomorúságukból kevesebb kivezető utat találnak, azok a kevésbé fejlettek, akik nem ismerik fel azonnal egy új eszme hibáit, hanem kapva-kapnak rajta azért is, mert a régi viszonyok megszüntetésével kevesebbet veszítenek.

Éz teszi érthetővé azt, hogy főleg az asszonyok fogadták el Tolstoi önfeláldozást hirdető tanításait. Hiszen oly régen élt bennük ez az eszme. Nem prédikáltak nekik régtől fogva türest és önfeláldozást? Még több áldozat, még több lemondás, még kevesebb cselekvés és küzdelem és egykettőre bent lesznek a vágy nélküli boldogság révében.

Tolstoi hívei kolóniákat alapítottak, melyeknek tagjai minden vagyonukról lemondtak, minden munkát maguk végeztek és igénytelenségükben minden civilizációt megvetettek. Az asszonyok úgy mentek ezekbe a kolóniákba, mint valamikor a klastromokba.

Mások otthon maradtak. Túlságosan gyöngék és gyávák voltak ahhoz, hogy akár a szent igénytelenség nevében is, valamit tegyenek j inkább beletörődtek a helyzetükbe és akarat- és ellenállásnélküliségben keresték a boldogságukat.

Az a mozgalom, amely Oroszország nemesi és vagyonos köreinek leányait és asszonyait arra bírta, hogy családjukat és a társadalmi állásukkal járó előnyöket elhagyva, a nép közé menjenek és megosztva vele szegénységét s nyomorúságát, tanítsák és neveljék, nem Tolstoi műve, hanem ama forradalmi szellem gyümölcse, amely Oroszországban már a múlt század eleje óta egyre terjed. Ez a nőmozgalom azonban már cikkünk keretén kívül esik.

Nagy volt Tolstoi hatása a nemi kérdésben is. Itt sem a szabadságot hirdette. Az étellel szemben gyáva aszkétákkal prédikálta: „Öld meg a testedet”. Elvetendőnek, lealacsonyítónak tartja az érzéki élvezetet. De ha már megtörtént a nemi aktus, melyet ő undorítósnak tart, akkor a férfi és a nő egymáshoz tartoznak egész életükre. A házasság legyen felbonthatatlan, a házastársak cipeljék élethossziglan a tűrhetlenné vált láncot, vezeklésesül annak a nagy vétküknek, hogy egyszer az életben örömet és élvezetet kerestek. A nő itt is csak újabb bilincset és lemondást talál Tolstoi tanításában, válaszképpen a panaszaira. És mégis vallotta e tant és platonikus házasságokban igyekezett nemi vágyait előlni. Különös házasságok voltak ezek. A férfi és a nő egymás mellett éltek ugyan, de sohasem kerültek testileg összeköttetésbe. Igyekeztek minden szerelmi vágyat és az élet minden ily irányú követelményét legyőzni. Ezek a kísérletek vajmi gyakran idegbetegségekben és elmezavarokban nyilvánultak.

Megint csak az élet volt erősebb j nem lehetett legyőzni. A platói és tolstoi házassági ideál helyébe a

„szabad házasság” lépett, olyan szerelmi viszony, amelyet csak a kölcsönös egyetértés szentesít. Ezek a szabad házasságok, melyeket a törvény nem tart érvényeseknek, a társadalom azonban elismer, Oroszország intellektuális köreiben igen gyakoriak.

Most, hogy röviden vázoltuk Tolstói befolyását az oroszok, főleg az orosz nők életére, világos előttünk, hogy egy oly modern törekvés, mint a nőmozgalom, mily távol esik Tolstói teóriáitól.

Nem felszabadulást prédikált az asszonynak, nem azt, hogy levegőre, napfényre törekedjék. Minden, amit érte tehetett, az lett volna, hogy a férfit levezesse hozzá a sötétségbe, hogy megossa vele az önfeláldozás és az igénytelenség rabláncait.

Nem akarta, mint a civilizáció, az emberiség boldogságát gyarapítani, hanem éppen ellenkezőleg, csökkenteni akarta ezt a boldogságot.

Micsoda örömtelen teóriák, milyen hiánya az életkedvnek.

Mi azonban részt akarunk az élet örömeiből, az élet nagy munkáiból.

A mi szabadságharcunk cselekvés, küzdelem, amely elzúg a fenyegető aggastyán felett épp úgy, ahogy keresztül-száguldott rajta az orosz nép szabadságharca.

Fordította: G. I.

RÓLUNK, NÉLKÜLÜNK.

Írta: SCHWIMMER RÓZSA.

Az angol parlamentben a napokban tárgyalás közben a képviselők soraiban, mintha odavarázolták volna, fölbukkant egy hölgy és a gyermekvédelmi törvényt tárgyaló képviselőkhöz kiálltotta: „Tegyétek félre a gyermekekre vonatkozó javaslatot és vegyétek elő a nők választójogára vonatkozót. A gyermekvédelem közös ügyünk, azt akkor kell majd tárgyalni, ha nekünk is lesz hozzá szavunk.*”

A norvég Storthing pedig az ipartörvény revízióját akarta napirendre tűzni, de a politikai jogokkal felruházott norvég nők a tárgyalás halasztását kérték. „Tessék e tárgyat halasztani, amíg politikai jogaink gyakorlása révén részt vehetünk e bennünket, nőket, oly közelről érintő javaslat tárgyalásán. A norvég nők ugyanis csak 1909. tavaszán élnek majd először politikai jogaikkal.

Az angol asszonyt kidobták a parlamentből, a norvég Storthing pedig elismerte a kérés helyességét és elhalasztotta az ipartörvény napirendre tűzését. Úgy a kívánság kifejezésének módja, mint az elintézés, feltétlenül jellemző a nők politikai jogait elismerő vagy megtagadó államra.

Mindkét példából tanulságot meríthetünk itthon Magyarországon. A nőtisztviselők, női kereskedelmi alkalmazottak és az ipari munkásnők, a legutóbbi időben nálunk is súlyosan érezhették, mit jelent politikai értéktelenségük.

Egy törvényjavaslatot tárgyaltak az illetékes tényezők, egyet pedig a legközelebbi jövőben fognak tárgyalni, amelyek az említett csoportok életérdekébe vágnak. Mindkettőnek a tárgyalásából kirekesztették a nőket. A vasárnapi munkaszünetről volt szó. A kérdés megvitatására

meghívták az O. M. K. E.-től lefelé az ószeresek egyesülteig minden főnöki testületet a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak testületei közül pedig a Szterényi-imádatban elhalóktól lefelé a legvadabb „osztályharcz alapján állóig valamennyit – kivéve a nőtisztviselők ezreit magában foglaló és öt vidéki fiókegyesületet számláló Nőtisztviselők Országos Egyesületét.

„Írásbeli véleményt” voltak kegyesek engedélyezni. A többit, a tárgyalást, a vitát, a férfiak majd elintézik a nők helyett is.

A vasárnapi munkaszünetet tárgyaló ankétán, épúgy mint az állandó Ipartanácsban, képviselve voltak a Nőtisztviselők Országos Egyesületének „testvéregyletei,” a radikálisok is, meg a nem radikálisok. És közülök egyetlen-egynek sem jutott eszébe – még azoknak sem, akiknek a N. O. É. erre megadta az ideát, hogy a testvéregyesület mellőzését nyílt ülésen szóvá tegye* A „testvérek” nem gondoltak arra, hogy elemi kötelességük lett volna szolidaritást vállalni a mellőzött testülettel. Azzal az egyesülettel, amely létezése óta mindenkor jelét adta szolidaritásának, nemcsak ha a közös, hanem olyankor is, ha a férfiak egyesületeinek egyoldalú érdeke kívánta.

Úgy a kormány, mint a „testvéregyletek” egyformán mellőzhetőnek tartották a nők szervezeteit, bár azok a tisztviselők érdekeinek megvédésében, elvszilárdság, önzetlen áldozatkészség, komoly, kicsinyes személyeskedéstől ment munka dolgában elől járnak Magyarország hasonló egyesületei között.

Bezzeg másként volna, ha az uraknak a női vokssal is kellene számolniok! S ha más nem, a méltánylás hiányának ez a példája is küzdelemre kell, hogy egyesítse az ország összes nőtisztviselőit.

Küszöbön áll az ipartörvény revíziója. A nőtisztviselők, kereskedelmi alkalmazottak és munkásnők sorsába mélyen kiható törvény alkotásától szintén úgy távol akarják tartani a nőket, mintha semmi közük sem volna hozzá, mintha majdan nem tartoznának e törvénynek engedelmeskedni, mintha terheit nem viselik majd épúgy, mint a férfiak.

Az az eszme-zürzavar, amely a munkásvédelem problémájánál éppen a nőmunkásvédelem kérdésénél lép csúcspontjára, parancsolóan követeli a nők különleges szempontjaiknak közvetlen érvényesítését. De hiába fordult a Nőtisztviselők Országos Egyesülete, hiába a Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége, hiába a Feministák Egyesülete a kormányhoz, ez képviseltetésüket megtagadtal.

Rólunk határoznak, nélkülünk.

Tessék csak végignézni az Ipartörvény tervezetét: a nő jogos igényeit végig mellőzi, hemzseg a nő beteges inferioritásának feltételezésétől. Úgy a vasárnapi munkaszünetről szóló, mint az ipartörvény tervezete a nőket korukra való tekintet nélkül a gyermekekkel és a fiatal férfiakkal egy elbírálás alá veszi, a férfiakról pedig „felnöttek” címen gondoskodik. Szóval a 30 év körüli erőteljes asszony, vagy az öregebb anyóka a gyermekekkel és fiatal munkással egyenrangú, nem felnőtt. Ennek tulajdoníthatók a következő intézkedések:

A férjnek és a munkaadónak beleszólása van abba, dolgozhat-e a nő vagy sem.

Kossuth Ferencnek minisztersége előtti régi vágya teljesül: megkövetelik, hogy a cégtáblán, ha az üzletlajdonos nő, e minőséget világosan feltüntessék.

A tervezet a férjnek a feleséggel szemben olyan jogokat ad, mint a kiskorúakkal szemben a törvényes képviselőnek. (367. §.)

Eféle rendelkezéseknek tárháza az Ipartörvény tervezete. Az egyetlen fontos, a férfimunkás védelmétől eltérő növédelmet természetesen hiába keressük e törvényben. Az anyaság gazdasági megvédéséről szó sincsen. Mert csak nem nevezhetjük védelemnek a 449. §-t, amely ugyan első bekezdése szerint szülés után négy heti szünetet biztosít – recompensáció nélkül, – de befejező szakaszában a munkaadót ily esetekben felmondásra jogosítja fel.

Lapunk legközelebbi számaiban ismertetni fogjuk a Nőtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos kritikáját, amelyet az egyesület vezetője, Grossmann Janka dolgozott ki és a Feministák Egyesületének készülő bírálatát.

Az összes érdekelteket, különösen az ország nőtisztviselőit azonban már most akarjuk figyelmeztetni: törődjenek az új tervezettel, iparkodjanak minden erejüket latba vetni azért, hogy a nők érdekképviseletei kint ne rekedjenek a tervezet tárgyalásából, mert a legszemélyesebb érdekeikről van szó, amelyet férfi nem képviselhet, amelyért csak ők maguk állhatnak helyt. Értessék meg a testvéregyesületekkel, hogy a további együttműködés első feltétele a szolidaritás következetes kifejezése. Ez nemcsak a nők szervezeteinek szerzi majd meg az őket megillető közvetlen befolyást, hanem az egész érdekeltséget szolgálja, mert a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottaknak biztosítja a női kartársak buzgó, lelkes, testvéri munkáját, amelyre eddig a kar érdekében álló együttes mozgalmakban mindig támaszkodhattak, s amelyre nem számíthatnának, ha a nőszervezetek továbbra is „mostohatestvéregyletek” elbánásában részesülnének.* Örömmel állapítjuk meg, hogy a Magántisztviselők Szövetségének tanácsa e cikk megírása után tartott ülésén egyhangúlag elhatározta, hogy a kereskedelmi kormánytól megfelelő lépéseket tesz a Nőtisztviselők Országos Egyesületének szakkérdések megvitatására rendezett ankétekre való meghívása érdekében és reméljük, hogy a többi testvéregylet követi majd e példát.

Ha most újból „rólunk de nélkülünk” határoznának, az ipartörvény rendelkezése alá tartozó nők évtizedekre idegen, sőt ellenséges akarat kényszerének igájában húzhatnák a közgazdaság szekerét. Mint a fogatnak törvénytől gyengébbnek bélyegzett fele, amely mellett azonban a szabadabb és erősebb fejlődésnek szánt fél is elsatnyúl, mert a kenyérkereső nő munka- és életfeltételeinek mesterséges rosszabbítása kényszerversenyben megrontja a közgazdaság összes tényezőinek helyzetét. Hogy a nő munkája érvényesítésének mik a feltételei, annak csak maga a nő a megmondhatója, s azért hely jár ki neki mindenhol, ahol e feltételek megállapításáról szó van.

* Örömmel állapítjuk meg, hogy a Magántisztviselők Szövetségének tanácsa e cikk megírása után tartott ülésén egyhangúlag elhatározta, hogy a kereskedelmi kormánytól megfelelő lépéseket tesz a Nőtisztviselők Országos Egyesületének szakkérdések megvitatására rendezett ankétekre való meghívása érdekében és reméljük, hogy a többi testvéregylet követi majd e példát.

A HÁZASSÁGI VAGYONJOGRÓL.*

Írta: DR. JANCSÓ GYÖRGY, Kolozsvár.

Amiként a jog ridegnek látszó szabályaiban általában maga az ember jelentkezik, jelleme és életszükségletei szerint; éppen úgy, sőt hatványozottan áll ez az egyes nemzetek házassági vagyonyjára. A házassági vagyony jog ugyanis a jog birodalmának az a része, amelyben mindaddig, amíg az ember állami és társadalmi szervezetének alapja az egy ne jó (monogam) házasság leend, az emberiség örökös problémája: a férj és a feleség közötti jogviszony nyer szabályozást. Önkényt következik ebből, hogy ha az érület egyáltalán befolyásolhatta a jogszabályok és intézmények alakulását, úgy fokozottan kellett ezt előidéznie a házassági vagyonyjogok terén; mert ezekben az nyer kifejezést és megörökítést, hogy a testileg erősebb nemű férfi miként bánik a gyöngébb nemű nővel és a hatalmasabb félnek érülete minő a gyöngébb fél irányában.

Nincs e világon semmi, még a költészetnek legnagyobb gyöngye sem, amely olyan ékesen és igazán fejezné ki a férfinak a női nem iránti hódolatát, a nő megbecsülését és tiszteletét, mint ahogyan kifejezésre jut-tatja ezt a férj és feleség jogegyenlőségének a jogtétele.* A legszebb költemény, vagy a művészet bármely más remeke is csak a szív áradozó kifejezése és pusztá beszéd; holott a nemek egyenjogúságának a házassági vagyonyjogban való megtestesítése a legnemesebb tett és élő valóság.* Olyan közöttük a különbség, amilyen a szó és a tett között; már pedig minden szónál szebben beszél a tett.

A nemeknek egymáshoz való jogállására és a házasság intézményének mikénti felfogására és jogi szabályozására egyaránt döntő kihatású római manus és germán mundium mellett egészen más fejlődést vett a rómaiaknál és a németeknél, valamint ezek mintájára a legtöbb európai népnél a házassági vagyony jog, semmint nálunk magyaroknál, akiknek joga az előbb említett idegen jogintézményeket, vagy azokhoz hasonlót sohasem ismert. I. Mi volt a római manus? Nem egyéb, mint az a jogtétel, hogy a nő a házasság ténye által férje hatalma (keze. manusa) alá kerül. A régi római házassággal válhatatlanul egybeforrott férji manus azonban a nőnek nemcsak személyi, de vagyoni jogviszonyaira is döntő kihatással bírt.

A manus erejénél fogva ugyanis a férjhez ment nő vagyona a férfira szállott és pedig úgy az, amellyel a házasság megkötésekor már bír, valamint az is, amelyet a házasság tartama alatt szerzett. Saját vagyonnal a manusbeli házasságra lépett nő nem bírhatott.

Ennek a jogviszonynak szükségszerű kifolyása volt, hogy jogilag a férj egymaga tartozott a házaselettel járó terheket (onera matrimonii) viselni, nejének tartásáról és általában a család szükségleteinek fedezéséről gondoskodni; mert a nő vagyonképtelen lévén, jogilag nem állott módjában, hogy a házassági kiadások fedezéséhez ő is hozzájáruljon.

Jogilag így, tényleg azonban másként állt a dolog.

* Dr. Jancsó Györgynek, a kolozsvári egyetem rektorának székfoglaló beszéde.

Eltelkintve ugyanis attól, hogy az önjogú nő vagyona, a manus hatásánál fogva, férjére szállt és ezáltal közvetve ő is hozzájárult a házassági terhek fedezéséhez: mind-abbban a számosabb esetben, amidőn a házasság kötésekor még atyai hatalom alatt állott és ennél fogva vagyonnal, amelyet férjéhez vitt volna, nem is bírhatott, rendszerint maga a nő atyja, vagy a rokonok adtak a nőnek vagyont oly célból, hogy azzal az új életviszony közös terhei viseléséhez hozzájáruljon.

Ez volt a római dos (hozomány) történeti keletkezése.

A gyakorlati életben tehát a régi rómaiaknál sem nyugodott egyedül és kizárólag a férj vállain a család anyagi szükségleteinek a terhe, hanem ahhoz a feleség is hozzájárult és pedig közvetve a manus folytán, közvetlenül pedig az önkényes dos által. Jogi kifejezést azonban ez a tényleges állapot, a nő vagyoni jogi személyiségét elnyelő manus miatt, nem nyerhetett.

A manusbeli házasság azonban a köztársaság vége felé eltűnedezett és a császárság első szakában a manus nélküli házasság jutott uralomra. Ebben a házasságban a római nő többé nem került férje hatalma alá, hanem személyi tekintetben önálló és férjével teljesen egyenjogú lett.

Ugyanez a hatása volt a manus kiküszöbölésének a házastársak vagyoni viszonyaira is. A manus nélküli házasságban ugyanis megtartá a nő vagyoni jogi önállóságát. Kizárólagos, a férj minden jogától ment tulajdonosa maradt a nő úgy a házasság kötésekor már bírt, valamint a későbbi bármi módon nyert vagyonának (paraphernum); és ezt a házasság tartama alatt a nő épp úgy maga kezelte, vagy legalább kezelhette, amiként férje a sajátját. Amit pedig a házasság bármelyike a házasság tartama alatt szerzett, az az ő sajátja volt.

A házassági terhek viselésére nézve azonban változatlan maradt a régi jogállapot, a manus nélküli házasság idejében is. Amint régen, midőn még a nő minden vagyona a férfié lett, így most is, amidőn arra többé a férj semmi jogot sem nyert, egyedül a férj volt köteles a család fentartásáról gondoskodni. A házassági terhek viseléséhez a nő egyedül a dos-szal járult. A dos azonban nemcsak mennyiségére, de szolgáltatásának jogalapjára nézve is teljesen önkényes adomány volt hajdan és az maradt mindvégig.

A férj nejtől vagy a szüleitől dost csak előlegesen kötött szerződés alapján, nem pedig törvény erejénél fogva követelhetett; és legfeljebb a tartás megtagadása által szoríthatta nejt hozományadásra.

Így fejlett ki a római u. n. dotális rendszer, amelynek fejlődésére irányadó elsősorban a házastársaknak egymás iránti személyes jogállása volt. E jogállásnak, vagyis a manusbeli házasságnak az idők folyamán manus-nélkülivé való átváltozása következtében, a római dotális rendszer alapvonása az lett, hogy a házasság semmi kihatással sincs a házastársak vagyoni jogviszonyaira; kivéve, hogy a házassági kiadások egyedül a férjet terhelik. A történeti fejlődés folyamán tehát a római jog, a manus megszűnése következtében, éppen az ellenkezője lett annak, ami kezdetben volt.

Ezt a római rendszert nagy előszeretettel látjuk nálunk az egyéni és a tulajdonszabadság megtestesülésé-

ként és ezek folytán a leghelyesebb rendszer gyanánt feltüntetni.

Alig szenvedhet kétséget, hogy a személy! jogviszonyra nézve általában, a vagyoni jogviszony tekintetében pedig a különvagyonra vonatkozólag ez a rendszer helyes. Ha a házastársak mindegyike a házasság megkötése után is épp úgy megtartja a saját vagyonát, mint ahogyan bírta azt annakelőtte: ebben kifejezésre jut, hogy a házasságkötés jogcsorbítást egyik házastárs irányában sem szül.

Ellenben túlzás, ha az egyéni tulajdon kizárólagosságát arra a vagyonra is kiterjesztik, amelyet a házastársak a házasság tartama alatt szereztek. Ez félreismérése és figyelmen kívül hagyása annak a köteléknek, amelyben a házastársak élnek. Ez nem felel meg a házasság római jog szerinti fogalmának, amelynek értelmében a házasság az isteni és emberi jognak közössége (dívini et humani juris Communicatio). A házastársak mindennemű vagyonának egymástól teljes elkülönzése sokkal inkább tagadja, semmint megerősíti az emberi jogok közös voltát. Merev, rideg rendszer. És hogy a római jog, a manus megszűnése folytán, történeti múltjával épp ellenkező fejlődést vett és hogy e fejlődés közepette a családi élet közös terheinek közös fedezési szükségét figyelmen kívül hagyták, az részint a császárok korabeli rómaiak erkölcsi ereje hanyatlásának: az általános demoralizációnak, részint pedig annak tulajdonítható, hogy a rómaiak a házasságot mindenekfelett úgy tekintették, mint gyermeknemzés végett (liberorum quaerendorum causa) kötött életközösséget, mint a férfi neve terjesztésének, továbbörökítésének eszközét. A házasság a férfi érdekében kötött szövetség volt és ennél fogva természetesnek tartották, hogy anyagi szükségletei is kizáróan a férjet terheljék.

II. A német (ösgermán) jogokban a házassági vagyoni jog a rómaihoz hasonló, habár nem azonos alapon egészen ellentétes fejlődést vett.

A kiindulási alap itt is a nő személyjogi állása volt férjével szemben. E jogállás az ösgermán mundiumban nyilvánult, amelynek értelmében a nő a házasság által atyja gyámsága alól férje gyámhatalmába került. Ámbár tehát a házastársak egymáshoz való viszonya a germán jogokban sem a jogegyenlőség, hanem inkább az alárendeltség elvén nyugodott, következményeiben mégis különböző jelentőséggel bírt ez az életnézet a római és germán jogban.

Tartalmára nézve ugyanis a germán mundium lényegesen különbözött a római manustól.

A germán jogban az atyai hatalom nem nyeli el a gyermek magánjogi személyiségét, vagyónbírasi képességét, hanem inkább gyámjogként jelentkezik, amelynek értelmében az atya gyermeke vagyonát védi, fentartja és kezeli. A mundium pedig ugyanaz a férj és feleség közt, mint az atyai hatalom az apa és gyermeke között. Ennél fogva a nő vagyona átment ugyan a férj kezeibe, ki afelett haszonélvezeti és elég tág rendelkezési jogot nyert, anélkül azonban, hogy ezáltal a nő tulajdonjoga megszűnt volna. Nem annyira a nő vagyónbírasi, mint inkább vagyona felett való rendelkezési képességét érintette a mundium.

Ilyen jogtörténeti alap mellett csakhamar előtérbe látjuk lépni a germán jogok jellegző felfogását és ennek

megfelelő szerkezetüket. Döntő kihatást nyert az a nézet, hogy a házasság, melynek fogalma és sikere egységet vagy legalább összhangot kíván az érület terén, nem lehet különvált, vagy éppen ellentétes érdekű az anyagiak terén sem; hogy a közös cél fedezeti alapot kíván, hogy a házassági terhek nem nyugodhatnak csak az egyik házaspár vállain, hanem kell, hogy azok viseléséhez mind a ketten hozzájáruljanak.

Ezt a célt a germánjogok a házaspárok vagyonának egyesítése által törekedtek megvalósítani. E végből nemcsak a házasságkötéskor bírt női vagyon és ennek házasság-alatti jövedelme, hanem a nő önálló keresménye is a férj kezében összpontosult*

(Folytatjuk.)

ÉLŐK A POKOLBAN*

(A temesvári gyufagyár.)

Írta: KRUPPA REZSŐ ÉS FREUND GYULA, TEMESVÁR.

Temesvár. Délmagyarország metropolisa, bátran büszkélkedhet azzal, hogy Budapestet kivéve, ő foglalja magában azon gyárak legtöbbjét, melyekben a női munka kerül érvényre.

A temesvári dohánygyárról e helyen közölt cikkünk megvilágította azokat az állapotokat, amelyek szinte állatias sorsba döntik azon szerencsétlen női munkásokat, akiket a nyomorúság kényszerít, hogy „kenyerüket” ottan keressék meg. A dohánygyárhoz túlméltóan sorozható a temesvári gyufagyár, mely a leglelketlenebb módon való haszongyűjtés mellett csaknem monopolizálja magának a női munkásoknak idő előtt való nyomorékká tételét, hogy ne mondjuk a – másvilágra való küldését.

A gyár a 80-as évek elején részvénytársasági alapon került üzembe. Jelenleg a wieni „Union-Bank” pénzezi.

A gyár átlag számítva állandóan 300-350 személyt foglalkoztat. Az alkalmazottak száma nemre és korra nézve a következőképpen oszlik meg: Az összes alkalmazottak közül 35% férfi és 65% nő. A női munkások 12%-a ifjún munkás, aki még alig érte el azt a kort, melyet az ipartörvény 115. §-a határozottan megkövetel. Ezen arány tehát csakis a II-ik szakasz alapján áll elő, mely szerint a 12 éven aluli munkás is foglalkoztatható gyárakban akkor, ha erre az iparhatóság külön engedélyt ad. Konstatálnunk kell, hogy amikor az ipartörvény készült, gyufagyár Magyarországon még nem létezett, miért is ezek a törvény megalkotásánál számbavehetőek nem voltak. Ezen iparág munkaviszonyainak rendezésére tehát rendeletek kibocsájtása vált szükségessé* így az 1898. évi március hó 27-én 24.929. szám alatt kiadott miniszteri rendelet a 16 éven aluli munkásoknak gyufagyárakban való alkalmazását egyenesen megtiltja. Ha már most az arány megállapításánál tekintetbe vesszük a 16 éves kort mint minimumot, úgy a női ifjún munkások száma a temesvári gyufagyárban 30%-ra emelkedik. A rendeletet tekintetbe véve tehát a női munkásoknak 12%-át a törvény tilalma ellenéte foglalkoztatják a gyárban. A női ifjún munkásoknak ily fiatal korban való alkalmazásánál kétszeresen figyelembe kell venni azokat a gyártási ágakat, melyeknél az illetők dolgoznak, ahonnan egy év

leforgása után nyomorékká téve dobatnak a társadalom azon rétegébe, melyből a kivezető út egyenesen a – temetőbe vezet. Ugyanez a sors vár a felnőtt nőmunkásokra is.

A női munkások nagyrészt a közeli falvakból kerülnek a gyárba, hosszú nógatás és szép bérek ígérgetése révén, A túlnyomóan falusi női munkások alkalmazásának magyarázatát abban találjuk, hogy az állandóan Temesvárott lakó női munkásoknak gazdasági igényét nem elégítik ki ennek a gyárnak a bértételei s ezért inkább másutt keresnek alkalmazást. Ezt megkönnyíti az, hogy a temesvári gyárak állandóan keresnek női munkásokat. De a sok betegség is, melynek a gyufagyár a melegágya, melyekkel külön fejezetben fogunk foglalkozni, távoltartja a legtöbb „bennszülöttet” az osztrák tőkével kitartott magyar gyártól.

A bérekre vonatkozólag u. i. tiszta képet nyújt az a kollektív szerződés, melyet 1907. évi június 25. három heti sztrájk révén tudott csak magának a munkásság kieroszakolni. Íme egy pár szemelvény belőle: 100 drb. keretért, melynek körülbelül 50 cm. nagyságú területén lévő likacsokba a gyújtószálakat bele kell illeszteni (keretenként 150-200 likacs), fizetnek 60-64 fillért, aszerint, amint szegletes vagy kerek szákról van szó. 1000 üveg keretnek a f o s z f o r o s masszába való mártásáért 70 fillért fizetnek. 100 drb. skatulyának gyufával való megtöltéséért 4½ fillér jár s 1000 drb. „Etikette” felragasztása 4¼ fillért hoz. A „betoló” gépnél 1000 drb. elkészítése szintén 4% fillért fizet. A galvanizálást kamránként 30 fillérrel fizetik, míg a csomagológépnél 100 csomag elkészítéséért 60 fillért fizetnek.

Ezen bértételek leírása még nem nyújt kellő tájékozást a napi bérek nagyságára nézve, miért is szükségesnek tartjuk, ezt külön összegezni. A felnőtt női munkások napi átlagbére 1.20 korona, míg a női ifjún munkásoké 0.88 koronában állapítható meg. Igaz, hogy ezen számítás alapjául csak a női munkásoknak 50%-a vétetett azért, mert a munkásnők 25%-a tartózkodott a napi keresetét bemandani. A munkásnők más 25%-ának bére a többiekhez mérten emelkedik és esik, miért is reális számítás szerint a fenti bérek a tényleges napibérek átlagát mutatják. Ezen átlagbérek egy igen szomorú állapotnak tanú. Szinte élénk varázsolják azt a nyomort, mely az ilyen bérekkel okvetlenül kijár. Az élelmiszerek piacán uralkodó anarchia, mely Temesvárott ugyanakkora, mint akár Budapesten, szinte kétségbe kergeti a dolgozók ezen tömegét. A gyenge ipari konjunktúra a béremelés terén szinte lebilincselve tartja őket. Mindehhez hozzájárul még a házbérek napról-napra való emelkedése, mely a fentebb felsoroltakkal egyetemben egy nagy siralomvölgygé teszi részükre e világot, melyen oly sokan munkátlanul, improduktív módon élnek fényesen napjaikat.

A béreknek ismertetése után a napi munkaidő mellett sem szabad észrevétel nélkül elhaladnunk. A napi munkaidő „csak” 12 óra. Ez meg csak azért lehetséges, mert a munkaidő ellenőrzésével megbízott hivatalos közeg vajmi keveset törődött és törődik hivatásával. Az ipartörvény 115. §-a szerint 14 éven aluli munkások munkaideje napi 8 órán túl nem terjedhet, a 15-16 év közöttiek pedig legfeljebb napi 10 órát dolgozhatnak. Ismételten megállapíthatjuk, hogy a temesvári gyújtógyárban az ifjún munkások korra való tekintet nélkül t i z e n k é t

órát dolgoznak a törvény egyenes tilalma ellenére. A munkaidő a napi 12 órával azonban még nincsen kimerítve, mert az oly munkát, mint a gyufák szárítását, mely óriási büzt áraszt a munkahelyiségben, – mi ha a rendes munkaidő alatt végeznék, lehetlenné tenné a helyiségben való tartózkodást – a 12 órai munkaidő után végzik. A kénes gyufák lakkozását ugyancsak a „munkaidő után” végzik. Eltekintve a túlidon végzendő munkáktól, még a rendszeres túlórázással is találkozunk. Az alacsony bérek és a gyilkoló munka távontartja a munkakeresőket a gyártól, ezáltal az folytonos munkáshiányban szenved. Ezt kiegyenlítő, arra kényszeríti a munkásokat, hogy a 12 órai munkaidőn túl is dolgozzanak. A munkaadó terrorizmusa és a munkaidő ellenőrzésével megbízott közeg nemtörődomsége, a törvények és rendeletek semmibe sem vévése és ezáltal hatástalansága együttvéve előidéztek az e gyár munkásain észlelt borzasztó és utálatos betegségeket és korai elhalálozásukat.

A bér- és a munkaviszonyok ismertetése után, rátérünk a munka testromboló hatásainak bemutatására. Könnyebb megérthetőség céljából osztályonként csoportosítjuk az anyagot.

A famegmunkáló osztály az az osztály, amelyben a legtűrhetőbb az egészségi viszony. Nem azért állítjuk ezt, mintha az teljesen megfelelné a közegészségügy követelményének, hanem mert a többi osztályhoz viszonyítva a legkevesebb megbetegedést mutatja fel. A betegségek, melyek ebben az osztályban uralkodnak, három kategóriába csoportosíthatók és pedig: baleset a gépeknél, gerincfájdalom és tüdőbaj. A balesetek legnagyobb részben a fűrész- és gyalulógépeknél fordulnak elő, melyek majdnem kizárólag újjröncsolásokból állnak. Igaz, hogy a gépeken a baleset elkerülése céljából rajt találhatóak a védőkészülékek, de csak addig, míg az iparfelügyelő vizsgálatot tart. Távozása után ezek ismét felkerülnek a padlásra, mert nagyon „lassítják” a munkát és így a munkaadónak a védőkészülékek folytonos alkalmazása mellett „rá kellene fizetni” a munkára. E sebesülésekre vonatkozólag legnagyobb sajnálatunkra nem rendelkezünk hiteles számadatokkal, mert akik ezen adatokkal rendelkeznek, többszöri kérésünk mellett sem voltak hajlandók kiadni. – A gerincfájdalom szinte általános betegségnek nevezhető, amely az egész napon át végzendő egyoldalú folytonos mozgás rovására irandó. A legveszedelmesebb betegség azonban a tüdővész. Ez a finom fűrészpor belélegzésének következménye. Hogy ne vesszen sok fa kárba, – tehát takarékosági szempontból – csak igen vékony fűrészket használnak. Ezek igen finom fűrészport vetnek le, mely a levegőt elárasztja. Porszívó készülékek, mint azokat más országokban a gépeken alkalmazzák, itten nincsenek. A fűrészpor ártalmatlanná tételére használni szokott portalanító készülékek sem találjuk nyomát. A portalanító készüléket ez esetben tehát a munkások tudéje képezi. amelyen a lerakódott fapor bizonyos idő multával rothadásnak indul, megfertőzve a tüdőt; ezzel meg van teremtve a tuberkulózis bacillusainak melegágya.

(Folytatjuk.)

SZEMLE.

Felekezeti béke. Újságaink hírül hozták, hogy az Országos Katholikus Szövetség igazgató-tanácsa október 23-án Z 1 i n s z k y János dr. alelnök vezetésével ülést tartott. A Szövetség megállapította a VIII. katolikus nagygyűlés határozati javaslatának sorrendjét és végrehajtásuknak tárgyalását azonnal megkezdte. A II. számú javaslat a feministák ellen való állásfoglalásról szól és különösen az önálló keresetre utalt nők szervezését kívánja. A végrehajtás részben a katolikus nővédelmi mozgalom keretébe tartozván, a javaslatot a mozgalom vezetőségének is megküldi és örömmel veszi tudomásul, hogy a Katholikus Nővédő Egyesület már a legközelebbi napon értekezletet tart a női alkalmazottak szervezése ügyében. Áldatlan közviszonyainknak egyik legszomorúbb jelensége, hogy közéletünk jelszavai merőben ellenkeznek a tényleges állapotokkal. A felekezeti békéről sohasem beszéltek Magyarországon annyit, mint most, amikor e jelszóval a felekezeti széthúzás legerőszakosabb módszereit fedezik. A felekezeti gyűlölet üszkét szerte dobják ez országban mindenhová, ahol egy-egy közös érdek felekezeti különbségre való tekintet nélkül egyesít csoportokat. Gyűlölködve egymásnak uszítják az egyesülés erejével haladókat, gyanúsítanak, rágalmaznak, nehéz küzdelemmel kivívott előnyöket dobnak prédául a békétlen felekezeti türelmetlenségnek. Alattomos, bujkáló utakon megtámadnak mindent, ami fölötté áll a felekezeti érdekeknek. A magyar nőmozgalom alaposan érzi a „felekezeti békét” hirdető aknamunkáját; de mint eddig, ezután sem változtatja meg azt az elvét, hogy a nőknek rangra, felekezetre^ vagyoni helyzetre, nemzetiségre való tekintet nélkül együtt kell dolgozni az azoknak a jogoknak elérése érdekében amelyektől valamennyien azért vannak megfosztva, mert nők, nem pedig mert római katolikusok, vagy reformátusok, vagy zsidók, vagy mohamedánusok. A kenyérkereső nők érdeke, hogy egy-egy szakmához tartozók szoros kapcsolatban tömörüljenek érdekeik megvédésére. Ak* felekezeti szempontból meg akarja osztani e szervezeteket, az az érdekelteket meg akutja fosztani a helyzetük javítására alkalmas egyetlen eszköztől. A fizetések javítása, a munkaidő szabályozása, a kötelező nyugdíjbiztosítás, szabadságidő biztosítása, a felmondási idő szabályozása pl. egyaránt érdeke bármely felekezeten levő kenyérkereső nőnek. A háziasszonyoknak egyformán érdeke, hogy a lakás- és élelmiszer uzsora megszűnjék, hogy a cselédkérdés mindkét félt kielégítő módon oldassék meg. Mindezeket akkor vívhatják ki legbiztosabban, ha minél egységesebben, minél egyöntetűbben járnak el. Hogy kiki melyik templomban szolgálja istenét, ahhoz a szervezeteknek semmi köjük, minthogy mindezeket a szükséges előnyöket nem közös ima, hanem közös munka szerezheti meg. Az ima mindenkinek magánügye, de a közös munka valamennyiünk közös érdeke, A kenyérkereső és szervezkedő asszonyok e tételt Magyarországon ép úgy befogják bizonyítani, mint más országokban.

Pénzüzetekink figyelmébe. A bécsi Österreichische private Verkehrsbank 40 nőtisztviselőt alkalmas. Nyugdíj jogosultak, előmenetelüknek nincsen elvi gátja. férjhez mehetnek, szülés esetére teljes fizetéssel megfelelő szabadságot kapnak a bécsi intézet nőtisztviselői.

Események és hírlapi tudósítások. Október 25-én délelőtt polgári gyűlés volt a plurális választójog ellen. Azon a referens a nők választójoga érdekében is szólt, Meller Artúrné pedig határozati javaslatot nyújtott be, amely a polgárságot kötelezi, hogy választójogi küzdelmében mindenkor kifejezetten követelje a nők választójogát is. E javaslatot a gyűlés elfogadta. Indítványozta továbbá, hogy a királynak küldeni tervezett sürgöny szövegében is fejezzék ezt ki, amit arra való tekintettel, hogy a sürgöny egyáltalában nem részletez, nem fogadtak el. A hírlapi tudósításokból a referátumnak a nőkre vonatkozó része hiányzik az első javaslatot pedig vagy nem említik, vagy azzal a megjegyzéssel, hogy a gyűlés elvetette. Ugyanaznap a VIII-ik kerületi polgárság is tartott gyűlést, amelyen Pünkösty Mária szólalt fel a nők választójoga érdekében, a gyűlés ott is elfogadta a határozati javaslatot, a sajtó erről sem vett tudomást. Ugyanaznap a nőmunkások is tartottak gyűlést, amelyen Gárdos Mariska azt jelentette ki, hogy a proletárnőnek nem kell rögtön a választójog, hogy a proletárnők most nem kommunikéznek hetenként kétszer a nők választójogáról, nem hoznak nagyobb hatás kedvéért idegen előadókat, de majd később, amikor a nők erre érettek lesznek, ép úgy fegyvert ragadnak majd, mint ma a férfiak. A beszéd után az elnöklő Malonai Istvánné határozati javaslatot nyújtott be, amelyben a nemre való tekintet nélküli általános, stb. választójogot követelte. A termet megtöltő közönség, amely között ha sok: 35 nő akadt, helyeselte a nők választójogának időszertlenességéről szóló beszédet és elfogadta a nők választójogát követelő határozati javaslatot. Az újságok másnap azt közölték, hogy az előadó követelte a nők választójogát. Se szeri, se száma a hasonló zűrzavaros tudósításnak, amelyből mindig megállapítható az az egy tény, hogy a nők választójogának említése kellemetlen és kényelmetlen mindazoknak, akik nyíltan és határozottan nem merik ellenezni, tehát elhallgatással, tények ferdítésével iparkodnak a nők küzdelmét megnehezíteni.

A magántisztviselők a nők választójogáért. A Magántisztviselők Országos Szövetsége október huszonötödikén tartott tanácsülésén kimondotta, hogy a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak eddigi álláspontjához híven állást foglal az olyan választójogi reform ellen, amely a pluralitáson és a nyílt szavazáson alapszik és amely a nőknek nem adja meg a szavazati jogot* A Szövetség a legközelebbi hetekben a magántisztviselőket és kereskedelmi alkalmazottakat nagygyűlésre hívja össze a reform dolgában. A magántisztviselők széleskörű agitációt indítanak az országban, hogy magántisztviselő, vagy kereskedelmi alkalmazott többé ne adja szavazatát az olyan képviselőjelöltre, aki a plurális választójognak és nyilvános szavazásnak híve és hogy mindazokban a kerületekben, ahol magántisztviselő és alkalmazott szervezetek vannak, e testületek szólítsák föl a kerület országos képviselőjét állásfoglalásra a plurális választóreform és a nyilvános szavazás ellen és a nők választójoga mellett. Várjuk, hogy a tanítók, tanárok, orvosok egyelete és minden más szaktestület követi-e majd a kartársi szolidaritásnak ezt a példáját?

Női polgármester. A tavaly nyáron életbelépett angol községi és megyei törvény érvényessége óta első ízben választottak nőt a polgármesteri tisztségre. Miss

Dove, egy magániskola igazgatója, már régebben tagja volt Highwycombe képviselőtestületének.

Bábaképzés Szászországban. A szász belügyminiszter elrendelte, hogy a bábáknak ezután ötvenként kétheti továbbképző tanfolyamon kell résztvenniök. A bábákat hivatalból behívják, a tanfolyam tartama alatt ellátásukról az állam gondoskodik.

A török nőmozgalom. Refad pasa felesége modern irányú nőegyesületet alapított a nőjogok kivívása és megvédése érdekében.

Hollandia férfiai a nők választójogáért. Bár a németalföldi választójogi egyesületek férfitagjainak tekintélyes száma, eddig is igazolta, hogy Hollandia férfiai résztvesznek a nők választójogáért folyó küzdelemben, komoly akaratuknak tüntetőbb jelét is adták.

Az angol Mens League for woman suffrage mintájára van Straaten ügyvéd kezdeményezésére ugyanis férfigát alapítottak a nők választójoga érdekében.

Földmívesek leányainak kiképzése. A szász belügyminiszter elhatározta, hogy szegényebb parasztgazdák és földmívesek leányainak 100-200 márka hozzájárulást ad, hogy Dahlen vagy Freiberg gazdasági iskoláit látogathassák.

Különbéle hírek: Parisban már nyolc nő folytat ügyvédi praxist. – A francia „Société des Gens de Lettres” a nagy Chauchard díjat először ítélte meg nőnek. Jeanne Marni nyerte el. Két másik díjjal is nőt tüntettek ki. – A német Verband zur Verbesserung der Frauenkleidung legutóbbi közgyűlésén határozatilag követelte, hogy az állami és községi ipariskolákban anatómiai szaktudást nyújtsanak szabónőknek, mert csak úgy várható a női ruházat észszerűbb fejlesztése. – Az orosz közoktatásiügyi miniszter elrendelte, hogy leányiskoláknál csak női iskolaorvosokat alkalmazzanak. – Németország gyermekvédelmi intézményeinél mind több és több jogvégzett nőt alkalmaznak. Legújabbban a hamburgi Zentralstelle für Jugendfürsorge Dr Anna Schultze jogászt alkalmazta. – Miss M. E. Balkwillt a londoni községtanács tagjává választották. – Cuba szigetén Santiago de las Vegasban a nők politikai egyenjogosítása érdekében egyesület alakult.

PEDAGÓGIAI IRODALOM.

Írta: GLÜCKLICH VILMA.

(Folytatás.)

Komócsy István: A gyermekek nemi felvilágosítása. Becsületes és számbavehető ellenfél, akinek szavai nem pusztá elfogultságból és gyűlölségből fakadnak; lelkiismeretesen sorra vette a természettudományi alapon álló nevezetesebb forrásmunkákat is. regisztrálta mindazt, ami nálunk a Feministák Egyesületének fennállása óta e téren a nyilvánosság

előtt történt. Érdekes, hogy ha eltekintünk a vallás-erkölcsi alap hangoztatásától, ugyanazokat a sarkalatos elveket hangoztatja, mint a Feministák Egyesülete: „A felvilágosítás részleteszköz í azt célozza, hogy tiszta, önfegyelmű, testben és lélekben egészséges nemzedéket kapjunk. Ugyanezt más eszközök is szolgálják”. Előbbi megszorításunk értelmében elhagytuk a vallásra vonatkozó részletet. Szerző a szülőkhöz így szól: Panaszkodtok, hogy sápadt, romlott az ifjúság . . . Nemcsak gazdasági és társadalmi alakulásaink, magatok is okai vagytok ennek. Legyen közvetlenség és bizalom szülő és gyermeke között – és minden másként lesz. Ha azonban ily korban nem találnak okos főre, szerető szívre s föltétlen tekintélyre (?), mely vezesse őket: jaj nekik. Szülők, akik átszenvedtettek ezeket az éveket, mert nem volt tanácsadótok, álljatok gyermeketek oldala mellé. Világossítsátok fel. Figyelmeztessétek, hogy vigyázzon magára, képzeletére, életmódjára, egészségére. Mutassatok az élet néhány feltűnő torz példájára, hogy lásson. Ilyenből mindig lesz körülöttetek több mint elég. . . Anyák! így elérítetek, hogy leányaitoknak nem lesz titka előttetek. Atyák! mert ebben a korban fiaitokhoz már nektek kell szólnotok. És ettől miért vonakodnátok? Azt hiszitek, szemérmességét óvjátok gyermekeiteknek? Prudériátok annak valódi szemérmességét tette tönkre. Ahol a titkolódzás gúnyos mosolya leplez, de csak félig leplez mindent, ott mérgezik meg csírájában a gyermek lelkét. Mert hogyan igazodják el a gyermek, ha a szülő, kinek mindenre van jó tanácsa és szigorú parancsa, az élet nemi vonatkozásaiban néma marad, mint a sír?”

Nem azért idézzük e sorokat, hogy Komócsy Istvánt saját hívei előtt oly színben tüntessük fel, mint aki a Feministák Egyesületének álláspontja szerint híve a nemi felvilágosításnak; csupán örvendetes bizonyosságul annak, hogy bármilyen életfelfogás alapján vizsgálva ezt a kérdést, minden lelkiismeretes megfigyelőnek és minden komoly pedagógusnak arra az eredményre kell jutnia, hogy a felvilágosítás nélkülözhetetlen; nemcsak azért, mert szexuális téren figyelmezteti a gyermeket a körülötte lappangó veszedelmekre, hanem, mert a nevelő elveszti a gyermek bizalmát, ha kérdéseire hazugsággal felel. Ezért nem osztom szerzőnek azt a nézetét, hogy pedagógusokhoz méltóan jártak el akár a bpesti hivatalos tanítótestület tagjai, mikor elvetették Rózsa Ignácnak azt az indítványát: foglalkozzék a Tanítótestület a felvilágosítás kérdésével, – akár a nürnbergi tanítók, akik nem teljesítették az iskolaszéknek abbéli megbízását: tegyenek kísérletet a felvilágosítással osztályukban. Az előbbieket egyszerűen kitértek egy tényleg nehéz pedagógiai kérdés alapos tanulmányozása elől és megint egyszer struccpolitikát fognak üzni mindaddig, míg a közvélemény súlya rá nem kényszeríti majd, hogy elfogadják a „laikusok” hozzájárulásával kialakuló kész rendszert. Sem Lischnewska Mária, sem Rózsa Ignác nem képzelik, hogy a kérdést végleg megoldották; mint gondolkodó tanítók, nagyon jól tudják, hogy az elméletileg megállapított schémát milyen alaposan átalakítja a gyermekek közreműködése és mennyire fejlesztheti a megvitatás. De kígyót-békát kiáltani valakire, mert egy nehéz kérdés megoldását megkísérelte, megtagadni egy annyit

vitatott, komoly pedagógiai kérdés megvitatását, ez nem méltó pedagógusokhoz. akiknek holtig tanulniok, a kultúra fejlődésével fáradhatatlanul lépést tartaniok hivatásbeli kötelesség. A nürnbergi tanítókat mentheti talán az, amit őszinte apák mondanak néha, mikor arról van szó, hogy a fiúk felvilágosítását ők vállalják magukra: „Megint csak hazudnom kellene, ha ifjúkori életmódomról kérdezősködik”.

A vallási alapra vonatkozólag nézetünk szerzőével homlokegyenest ellenkezik; a vallásos érzelem föltétlenül respektálandó pszichológiai jelenség, ha együtt jár mások érzelmeinek viszont-respektálásával és ha tiszta minden külső érdektől. De mint erkölcsi motívum csekélyebb értékű az emberi felelősségérzetten alapuló cselekvésnél, mert a folytonos ellenőrzés nyomásával, a jutalom ígéretével és a büntetés fenyegető erejével rabszolgamorált állapít meg. A bünt, mint valami metafizikai, különálló szubstanciát, behelyezi már a kis gyermekbe is, noha arról a legvallásosabb ember is elismerheti, hogy teljesen állati életet él.

Azok a misztikus mondások, amelyeket szerző a természetrajz! felvilágosítás helyébe ajánl, talán jobb hangulatkeltők, mint a szokásos hazugságok; de a profillaxisknak vajmi csekély szolgálatot tesznek és a gyermek kíváncsiságát ki nem elégíthetik.

Hogy a test edzése és gyakorlása, az akarat erősítése, a megfelelő táplálkozás és elegendő alvás mind lényeges alkotórészei a szexuális higiénének, az önként értődik s ezt a Feministák Egyesülete sohasem tagadta. De nélkülözhetetlen része ennek a komplexumnak a kérdés egyszerű, higgadt természetrajz! tárgyalása; hogy ettől különösen az iskola emberei közül annyian irtóznak, azt egy sajtóságos félreértés okozza. Lischnewska Mária erre vonatkozó, eddig egyedüli kimerítő monográfiájában nagy alapaossággal tárgyalja ezt a kérdést; sokan ebből tévesen azt következtették, hogy a felvilágosítás külön tárgyként szerepelne az elemi iskolában. Erről szó sincs; a rendes természetrajzi tanítás keretében ezek a kiegészítések nemcsak izgatólag nem hatnak, de megnyugtatóbbak, mint az a hézag, amelyet a gyermek manapság ugyancsak észrevesz!

Nagy sajnálattal látjuk egy ilyen becsületes munkában azt a szerencsétlen Kármán-idézetet, hogy „ezt a békák és tücskök is tudják”. Hiszen a prophylaktikus tanítás nem cselekvésre indítani, hanem visszatarítani akar. Ez a békánál, tücsöknél fölösleges, az embernél nélkülözhetetlen.

Nem térünk ki bővebben az utolsó fejezetre, amely az együttes nevelést tárgyalja, noha szerintünk helyes szexuális pedagógia nélkül nem képzelhető. Ezt a kérdést szerző nem tanulmányozta alaposan; hiszen fölvonultatja ellene még a déli és északi temperamentum kedvelt argumentumát is, holott egész Olaszországban, sőt Siciliában is, a középiskolák többsége coeducatiós. Szerző tájékozatlanságára vall e téren az is, hogy az egyetemiek internátusi nevelését a coeducational kedvezőbbnek tartja.

Ha az ellentábor sok ilyen jóhiszemű harcost küld ellenünk, a kérdés gyakorlati megoldására nézve minden hivatalos tanítótestület nélkül is hamarosan sikerül majd megegyezésre jutnunk. A komoly pedagógus, ha megfigyeli a szülők eljárását, hamarosan észreveszi,

hogy az ő vélt e g y é n í t é s ü k akárhányszor kevesebbet ér az értelmes tanító egyszerű, objektív magyarázatánál. A társadalom megfigyelőjének pedig látnia kell, hogy a szülők óriási többségére nézve fizikai lehetetlenség e feladat megoldása, mert a kenyérkereset súlyos kötelességei nem engedik, hogy gyermekük lelki fejlődését megfigyeljék és irányítsák.

A nők választójoga keresztény szempontból.

(Vrouwenkiesrecht von Christelijck Standpunt. F. van Rossen Amsterdam 1908 Prijs 25 Cent) E címen a hollandiai választójogi nőszövetség kiadta az amsterdami kongresszusnak azokat az előadásait, amelyek a nők választójogát keresztény szempontból tárgyalták. A kitűnő kis füzet Fru Pastorinde Johanna Biauenfeldt (Kopenhága) Mrs Catharina Waugh Mc Culloch evanstoni békebíró, Anna van Hogendorp (Hága) Mme Aline Hoffmann (Genf) Lady Frances Balfour (London) Mile Marie Maugeret, a párisi Cercle Catholique elnöke és Mevr. Douariere Beelaerts van Blockland beszédeit tartalmazza. Kitűnő tanulmányi anyag azok számára, akik a kereszténység nevében tartózkodnak a nők választójogáért folyó küzdelemtől.

—r—a.

Die Gurgel Berlins von Dr Magnus Hirschfeld (Grosstadt-Dokumente, Band 41. Hermann Seemann Nachfolger Berlin und Leipzig. Mark J.) Okos, komoly, alapos munka. Nem agitációs iratnak készült, nincs benne egyetlen tiráda, egyetlen agitációs mondat sem. Registrálja, hogy mit és mennyit iszik meg egy esztendőben Berlin népe szeszes italokban, kimutatja ennek hatását a balesetek, büntettek, testi-lelki betegségek és öngyilkosságok növekedésében és megmutatja a kivezető utat: a szervezkedést, ismertette nagy vonásokban a németországi alkoholelles mozgalom összetételét. Aki távol áll e mozgalomtól, ielímeri annak jogosultságát e könyvecske átolvasása közben; aki benne van az agitációs munkában, sok érdekes és értékes új adatot talál e nagy gonddal felépített tanulmányban, melynek értékéből semmit sem von le az a tény, hogy csupán egy város — Berlin — viszonyait ismerteti.

G. J.

O. Kuthy Dezső dr.: A gümőkór képeskönyve. A Társadalmi Múzeum kiadványa. Népies kiadás és bővebb népszerű ösmertetés. Magyarországon a tuberkulózis évenként 80.000 embert öl meg. A két kitűnő könyvecske hasznos fegyver lehet e rettenetes gyilkos ellen, mert felvilágosítja a népet arról, hogy tisztaság, szellős, világos lakás, kellő táplálkozás, észszerű öltözködés, pihenés stb. feltétlen kelléke a gümőkór megelőzésének és gyógyításának. Lazító adatok, lazító számok: munkára serkentik mindazokat, a kik nem akarnak közömbösen elhaladni a népünket pusztító s mindnyájunkat fenyegető nyavalya mellett.

BEÉRKEZETT ÚJ MŰVEK:*

Dr. Bolgár Elek: Választójog és választórendszerek.

Bresztovszky Ernő: Magyarország fekete statisztikája.

* Bírálatakat fentartjuk magunknak.

A Természet és Társadalom VII. és VIII. füzete. Ara 1-1 korona.

Ada Negri: Schicksal-Stürme (fatalita, tempesta). Ins Deutsche übertragen von Hedwig Jahn. Verlag Alexander Duncker, Berlin.

Carola von Eynathen: Menschenschicksale, Verlag Max Kiehlmann, Stuttgart. Ara 2.—M.

Anna Pappritz: Die „Wohnungsfrage, Verlag B. G. Teubner, Leipzig, Ára 50 Pf.

A NŐ.

Írta: SZEBENYEI JÓZSEF.

A kéjnek formás rózsaszínű kelyhe,
Kinek az ajka csak csókolni jó,
Vagy szép játékszer, kedves, bájos, lenge,
Akire csak a cicoma való.
Vagy részeg, beteg vadak perditája,
Kiuzsorázott hús és vér csupán,
Vagy az erősek kegyelmén kitarított
Megrugdalt, kérges szolgáló-leány.
Vagy anya volt, akit szeretni kellett,
Mert úgy monda a tízparancsolat,
Vagy anya volt, kit kegyelemkenyérre
A jó fiú a házába fogad.
Egy mindent adó, jólelkű és síró
Örök-kitartott nyűg és semmi más!
Istenfélő, jámbor vagy vadállat,
S a jussa volt a csók s a rugdosás.
Egy megcsúfolt, imádott senki ember,
A cicomák, szép rongyok anygala,
A tudatlanok, semmibe se vettek,
Meghajsoltak, megvetettek hada.
Kinek kezén a jó is rosszra válik,
Azok az apró, édes kis kezek!
Kiknek szeméből bűnös vágy sugárzik,
Azok az édes, észbontó szemek!
Ez volt a nő...

És az lesz mindörökké.

Ha kitartottság jut csupán nekik,
Ha még nem érzi emberi mivoltát,
S ha öntudatra nem vergődhetik.
Ha anyaszülött ember embert nem lát,
A maga tiszta, szent testvéribé,
Ha világosság nem veti a fényét
A gógös zsarnok romlott lelkibe,
Ha nem lesz nő, ki csak anya, csak hitves,
Csupán nő és egyéb semmi más:
Ha önmagát is embernek tekinti,
Akkor jön majd a feltámadás!

SZERKESZTŐ ÜZENETEL.

R-SZ P-I: A kérdésről a feministák Egyesülete okt. 25. vitaértekezletet tartott. Lapunk szűk hasábjain ez idő szerint vitára nem nyújthatunk helyet. Egyébként ön befejezési soraiban helyesen mondja, hogy a közös érdeknek közös munkára kell egyesítenie az ügy minden barátját. Vitatárgy így tulajdonképpen nincs is.

Barand Margit. Susak: Önnek írt levél visszajött, kérem közelebbi címét.

Ügyvezetőség:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Pénztáros:
**HELLERNÉ BOLBE-
RITZ GEORGINA**
V., Arany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagdíj díj tetőzés szerint; legalább évi 10 korona.

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
**Hivatalos órák: kedden
és pénteken 6-8-ig.**
**Magántanfórák elbe-
lyezése ugyanekkor.**

A lefolyt hónapban nagy eredményeket értünk el a közhangulat átalakítása terén: népgyűlések határozati javaslatában, szakszervezetek országos szövetségeinek programjában kifejezetten követeli a polgárság a nőkre is kiterjedő általános választójogot. Szívós kitartással, kimeríthetetlen munkakedvvel, csüggedetlenül dolgozzák tovább minden egyes tagtársunk 1 Mindenki számára akad fontos és sürgős munkánk; segíteni hajlandó tagtársaink jelentkezzenek a politikai bizottságnál, amely permanenciában van és minden pénteken 5-6 óráig ülésezik. Az emberi szabadság szolgálataiban mindenki vesse latba teljes munkabírását, mindenki hozzon viszonyaihoz képest lehető legnagyobb anyagi áldozatot! Ne vegyük magunkra az elmulasztott kötelesség maradandó tudatát!

Politikai propaganda-alapunk javára újabb befolyt:

Pünkösty Mária gyűjtőívén:	
Perczelné Kozma Flóra	20.-
L. S	20.-
N. N	5.- 55.-
Kálmán Miklós Kisújszállás	4.-
Gyárfás E. Szolnok	6.-
Dirnfeld Janka gyűjtőívén:	
Straussné A. Róza	5.-
Nagy Gyuláné	5.- 10.-
Schwimmer Rózsa gyűjtőívén:	
Morvai Lajosné (Brassó).....	10.-
Aradi nőtisztviselők	7-70
Z-y A-a	20.- 37.70
B. E. Újpest	30.-
N. N. Fiume	10.-
X. Y. Fiume	5.-
F. H.-né	10.-
G. I., P. P. és K. L.-né havi járuléai	4.-
G. E	5.-
Gyűjtés Cauer előadásán.....	43.82
Múltkori kimutatásunk	988.-
Összesen.....	1178.52

NOVEMBERI MUNKATERV:

Csütörtökön, 5-én, d. u. 1/2 6 óraor egyesületünkben:
SZÜLŐI ÉRTEKEZLET, melynek tárgya: S o c i á l í s
gyermeknevelés Charlotte Perkins-
Gilman eszméi alapján. Előadó: Kár-
mánné E. Márta.

Minden Pénteken d. u. pontban 5 óraor egyesületünkben:
A POLITIKAI BIZOTTSÁG TANÁCSKOZÁSA, amelyen
minden érdeklődő tagtársat szívesen látunk.

Kedden, 10-én délelőtt az országházban a hírlapok jelzése
szerint
A VÁLASZTÓJOGI TÖRVÉNYJAVASLAT BENYÚJ-
TÁSA. Kérjük tagtársainkat, hogy a Képviselőház
Karatán minél számosabban jelenjenek meg és
jegyekről jó előre gondoskodjanak.
Erdeklődésünk e csekély jelével tartozunk ügyünknek.

Szombaton, 14-én este 8 óraor az újáróházban (IV.,
Váci-u. 62.)
ORSZÁGOS NAGYGYŰLÉS, melynek tárgya:
A választójogi reform és a nők. Vidéki tagtársaink
minél számosabban megjelenését kérjük; jövetelüket
szíveskedjenek előre bejelenteni. Ha várakozásunk

ellenére a törvényjavaslat benyújtása 14-e után tör-
ténik, e nagygyűlést is a benyújtás utánra halasztjuk.
Szerdán, 18-án este 1/2 6 óraor egyesületünkben:

A NŐK VÁLASZTÓJOGA ÉS AZ ISKOLA. E szak-
értekezleten különösen a nevelésügyi szakemberek
megjelenése kívánatos.

Csütörtökön, 26-án, este 6 óraor a Társadalmi Múzeum
dísztermében (V., Mária Valéria-u. 12.):
Dr. Hanns Dorn egyet. m. tanár (München):
DER MANN UND DIE FRANENBEWEGUNG. (A férfi
és a nőmozgalom.) Jegyek 6, 4 és 2 K-ért (egye-
sületünk tagjai számára 4, 2 és 1 K-ért) kaphatók
egyesületünkben és a Bárd-féle színházjegy irodák-
ban. (IV., Kossuth Lajos-u. 4. és Andrássy-út 2.)
Temesvári előadásainkat november-március
hónapokban kéthetenként vasárnap d. u. 5 óraor tartjuk.
Részletes programjukat a temesvári tagtársakkal külön
meghívón közöljük.

Pozsony. Október 3-án Glücklich Vilma és Schwim-
mer Rózsa a nőmozgalom elvi és gyakorlati céljait
ismertették Pozsony város polgármesterének a városház
termének díjtalan átengedéséért köszönettel tartozunk.
Tekintettel arra az érdeklődésre amely Pozsonyban a
feminista mozgalom iránt mutatkozik november 25-én újból
előadást rendezünk, amelyen Dr. Hanns Dorn (München)
Der Mann und die Frauenbewegung címen beszél.

Októberi krónika. Múlt havi programunk
kiemelkedő pontja volt Minna Cauer-nek 2 előadása
a nők választójogáról, amelyek nyomán az egész sajtó
élénken foglalkozott küzdelmünkkel. Cauer asszony egy-
nisége sok emberben oszlatta el azt a képzelődést, mintha
a nő választójoga veszélyeztetné a társadalom békéjét;
meggyőzte a kételkedőket arról, hogy mennyire szükséges
és hasznos eszköze az egész társadalom gazdasági és
erkölcsi fejlődésének a nő politikai egyenjóságá.

Október 19-i vita értekezletünkön Szirmay
Oszkárné tagtársunk Hedwig Dohm munkája alapján
ismertette az antifeministák megszokott érveit és azok
cáfolatát. A hallgatóság körében élénk vitát keltett az
antifeminizmus kérdése; a választójogra vonatkozó egyik
felszólalással kénytelenek voltunk egy folytatólagos, 25-én
d. e. tartott vita értekezleten foglalkozni. A novemberi nagy-
fontosságú küzdelem lehetetlenné teszi, hogy időnket egy
dogmatikus, érvekkel meg nem okolt álláspont megdön-
tésére fordítsuk s így a vitát egyelőre elnapoljuk.

Pályaválasztási értekezletünkön Eli-
scher Gyula dr. egyetemi tanár a betegápolói, Mirkovszkyné
Greguss Gizella, az iparművészeti, Hoffmann Viktor a
fényképészeti pályát, Grossmann Janka a köz- és magán-
tisztviselőnői, kereskedelmi alkalmazottak és úgynökök hely-
zetét, Dimner Gusztáv dr. egyetemi tanár a szülésznői pályát,
ügyvezetőnk a kertészeti, fogtechnikust és ipari pályákat
ismertette röviden. Egyéni útbaigazítást ad, esetleg tan-
folyamokat szervez egyesületünk Gyakorlati Tanácsadója.
A nők választójoga érdekében rendezett szak-
értekezletek sorozata kezdődött egyesületünk-
ben avval a nagysikerű októberi értekezlettel, amelynek
tárgyát: A nők választójoga az orvosok szempontjából,
Steinberger Sarolta dr. tagtársunk adta elő s amelyre jövő
számapunkban visszatérünk.

Feminista naptárt ad ki Károlyi György papir-
kereskedő, mozgalmunk 52 kiváló harcosának arcképével
és ügyünket érintő híres mondásokkal. Ezt az előjegyzési
naptárt csinos kivitele Karácsonyi ajándéokra is alkal-
massá teszi; ára 1.50 K lesz.

Ügyvezetőség:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Pénztáros:
HELLERNÉ BOLBE-
RITZ GEORGINA
V., Asany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagdíj díj tetszés szerint; legalább évi 10 korona.

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Hivatalos órák: kedden
és pénteken 6—8-ig.
Magántanítók elbe-
ígyezése ugyanekkor.

Az egyesületek tagjai díjtalanul kapják a lapot.

Egyesületünk intézményei: Állásközvetítés. Szaktanfolyamok, nyelvi tanfolyamok. Könyvtár, üdülőtelep. Előadások, zeneestélyek, társas kirándulások, jogi, orvosi tanács, kedvezmények bevásárlásoknál, fürdőknél, színházaknál. Villamos jegyek kedvezményes áron.

Intézményeinket a csatlakozott egyesületek rendes tagjai is igénybe vehetik.

Novemberi program: Nov. 25-én tartjuk meg első estélyünket.

HANGVERSENNYEL nyitjuk meg, utána tea.

A hangversenyen közreműködnek: Herrmann Lola úrhölgy (zongora) Orbay Mária úrhölgy (hegedő) D. Csasz Katica úrhölgy (ének).

A szerda-esték nagy kedveltsége arra indít bennünket, hogy ezeket az eddigi mederben a szokásos színvonalon tartjuk meg továbbra is. Tagjainknak hétközben is alkalmat nyújtunk ezáltal, hogy iroda után, onnan közvetlenül az egyesületbe jöve, egy kedélyes estét tölthessenek el tagtársaik körében. A magas színvonalú szellemi élvezet, melyet az előadók nyújtanak, garanciául szolgál arra, hogy a szerda-esték ezután is nagy hivatást töltenek be egyesületünk működésében. Minél számban jelenjenek meg ezeken az estéken; ez a legjobb alkalom a tagtársakkal való megismerkedésre.

Bizottsági ülések:

TAGSZERZŐ-BIZOTTSÁG: Szerdán nov. 4-én.

VIGALMI-BIZOTTSÁG: Csütörtökön nov. 5-én.

KÖNYVTÁR-BIZOTTSÁG: Szombaton nov. 7-én.

Kérjük tisztelt tagtársainkat, hogy ezeken a bizottsági üléseken, melyeket mindenkor [este Va8 órákor tartunk egyesületünkben, pontosan szíveskedjenek megjelenni. Külön meghívókat nem küldünk.

November 22-én délelőtt a Téli tárlat megtekintése. Találkozás 10 órákor az egyesületben.

Októberi krónika. Október 4-ére rendkívüli közgyűlésre hívtuk egybe a tagtársakat. Minthogy ez a gyűlés alapszabályaink értelmében nem volt határozatképes, október 18-ra elnapoltuk, amikor is a tagtársak élénk részvétele mellett, az alapszabályok módosítására vonatkozó választmányi előterjesztést tárgyaltuk. A közgyűlés egyhangúlag hozzájárult az alapszabályok módosításához, amely leginkább a vidéki szervezkedésre terjed ki. Az eddigi pártoló tagok kültagok elnevezést nyernek. Az alapító tag elnevezését elhagyjuk és azokat, akik az egyesület céljaira a jövőben 100 koronát adományoznak, pártoló tagok gyanánt vesszük fel egyesületünkbe.

Az október 4-iki összefüggést arra használtuk fel, hogy a küszöbön levő ipartörvény módosításával foglalkozunk. Egyesületünk titkára ismertette az ipartörvénytervezet első részét. fejtegette annak előnyeit, de főképen hátrányait. A jelen volt tagtársak élénk érdeklődéssel követték az előterjesztéseket. Ez természetes is, hiszen ez az új törvény van hivatva megadni annak a lehetőségét, hogy pályánkon a munka feltételei pozitívebb alapra helyezzük, hogy legyen munkaszervezősünk, hogy legyen biztosított szabadságidőnk, hogy bizonyos évi szolgálat után fokozatosan nagyobb felmondási idő illesse meg bennünket, hogy legyen csorbitatlan egyesületi jogunk stb. Szembeálló hiányai a tervezetnek, melyet a kereskedelemügyi miniszter azzal a felszólítással juttatott hozzánk, hogy október végéig terjesszük fel véleményünket erről a tervezetről, hogy a végkielégítés

és kötelező nyugdíjbiztosítás kérdését nem érinti. Mindezekre a hiányokra és a tervezet egyéb sérelmes pontjaira vonatkozó megjegyzéseinket beadványunkban tesszük meg, addig is míg jobb módot találunk véleményünk kifejezésére.

Második előadásunkat ugyancsak az ipartörvény tervezetéről az okt. 18-án tartott közgyűlésen tartottuk meg és az okt. 29-íci tagértekezleten állapodtunk meg a fentemlített beadvány szövegében.

Vasárnapi munkaszünet. A kereskedelmi minisztérium által egybehívott szaktanácskozás október 7-én és 8-án, a kiküldött szűkebb bizottság tanácskozása pedig okt. 9-én folyt le. Egyesületünket a szaktanácskozásra nem hívták meg, a törvényjavaslatra vonatkozó véleményünket azonban idejekorán leadtuk írásban. A tanácskozás lefolyásáról tagtársaink a napilapok tudósításai-ból bizonyára értesültek. Mindamelllett ideiglatjuk a szűkebbkörű tanácskozásról leadott hivatalos értesítést, amely bizonyítja, hogy az összes magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak kivételét nem ismerő 36 órai vasárnapi munkaszünetétől még igen távol állunk:

A pénzügyi tisztviselőknek és általában az oly irodai alkalmazottaknak, akik nincsenek folytonos üzemi ipari vállalatokban alkalmazva, 36 óras munkaszünet biztosítandó, kivéve az évi leltár és zárószámadások előkészítésére rendelt egy vasárnapot.

A nagykereskedelmi vállalatoknál – melyek detailkereskedést nem folytatnak – az alkalmazottaknak az ország egész területén 36 órai szünet nyújtandó.

A detailkereskedés tekintetében különbség teendő egyfelől a székesfőváros területe, továbbá a vidék között, másfelől az árucikkek szerint is. És pedig Budapest székesfőváros területén a napi fogyasztás tárgyát képező élelmicikkek árusításával foglalkozó üzletek alkalmazottainak kivételével minden kereskedelmi alkalmazottnak szombaton este 9 órától hétfő reggel 7 óráig terjedő 34 óras munkaszünet biztosítandó. Az élelmicikkek árusításával foglalkozó üzletek alkalmazottai Budapest székesfőváros területén szombaton este 9 órától hétfő reggel 6 óráig élveznek munkaszünetet vasárnap reggeli 6 órától délelőtt 10 óráig terjedő 4 órai megszakítás kivételével, mely munkáért azonban minden egyes alkalmazottnak felváltva minden második vasárnapon, illetve szombaton este 9 órától hétfő reggel 6 óráig terjedő megszakítás nélküli 33 óras szünet nyújtandó.

Vidéken az 5000-nél több lakost számláló városokban és községekben a napi fogyasztás tárgyát képező élelmicikkek árusítása ugyanazon korlátozások és az alkalmazottaknak nyújtandó ugyanannyi pihenőidő mellett végezhető, mint a székesfővárosban. Minden más detailkereskedés a jelzett időbeli korlátok között, azaz reggel 6 órától délelőtti 10 óráig s a személyzetnek felváltva minden második vasárnapon adandó teljes 33 óras pihenő biztosítása mellett, munkaszüneti napokon az évnek csupán 6 hónapjában lehet nyitva. E 6 hónap a helyi szükségnek megfelelően osztható meg és akár egyfolytában, akár megszakítva jelölhető ki. Az 5000-nél kevesebb lakost számláló községekben és városokban az üzletek tekintet nélkül az eladásra kerülő árukra, a munkaszüneti napokon reggel 6 órától délelőtti 11 óráig lehetnek nyitva, de ezeknél az üzleteknél munkaszüneti napokon a személyzet igénybe nem vehető, hanem csak

az üzlettulajdonos és családjai szolgálhatják ki a közönséget.

A vidéki községekben és városokban az élelmiszer-kereskedők kivételével az érdekelt kereskedők többségének kívánatára, akár csak egyes szakmákra, akár az összes üzletekre nézve kormány jóváhagyást igénylő szabályrendelet alapján elrendelhető a teljes vasárnapi munkaszünet.

A vasárnapi munkaszünet ügye jelenleg az ipar-tanács előtt van. Ha a törvényjavaslat újabb szövegezését közzéteszik, visszatérünk e tárgyra.

Minna Cauer előadása: Október 10-én abban a kellemes helyzetben voltunk, hogy egyesületünkben üdvözölhettük a németországi nőtisztviselők szervezkedésének megindítóját, Minna Cauer asszonyt, a németországi testvér-szövetség megalapítóját és sok éven át volt elnökét. Cauer asszony igen érdekesen válaszolt a német nőtisztviselők mozgalmának fázisait, ismertette a mozgalom zsidó szerinti állását és meggyőző szavakkal fejtette ki előttünk, hogy milyen szoros az összefüggés a női szak-egyesületi munka és az általános nőmozgalom között. Nagy érdeklődéssel hallgattuk a vonzó előadást. Cauer asszony viszont leplezetlen örömmel vette tudomásul, hogy egyesületünk ezt a szoros összefüggést és kölcsönös hatást felismerte és ez a felismerés irányítja munkájában. Az előadó oly jól érezte magát tagtársaink körében, hogy a késő éjjeli óráig köztünk maradt.

Tagtársaink Különös figyelmébe! Az Amerikai Írógépkellék Kereskedelmi Társaság tudvalevőleg felajánlotta egyesületünknek, hogy a tagok megrendelése után 10%-ot fizet állásközvetítő- és üdülőtelep-alapunk javára. Újból felkérjük az egyesület tagjait, hogy irodájuk írógépkellék szükségletét (festékszalagok, Yost-párnák, szénpapír, stencil, sokszorosító kellékek, festékek, írógéppapír, radír, olaj, stb.) legyen az bár a legcsekélyebb, nevezett társaságnál fedezzék, hisz ezzel az egyesület érdekeit is szolgálják. A cég versenyképes árban prima árut szállít, modern felszerelést javító-műhelyben pedig kipróbált és szakképzett műszerészekkel rendelkezik, akik a legkényesebb javításokat szakszerűen eszközlik.

Mát előre jelezzük, hogy a társaság 1909 évre 40 korona átalányért elvállalja bármilyen rendszerű írógép jókarbantartását és ezen előfizetési összegből öt koronát hajlandó egyesületünknek juttatni. Tagtársainkat különösen felkérjük, hogy az írógépek karbantartására nézve másfelé semmi körülmények között se kössék le magukat, hanem várják be a cég vonatkozó felszólítását, mely még e hó folyamán kezeikhez fog jutni.

A társaság egyesületünknek újabban juttatott: Klein Frida és Révész Mariska rendelései után 7 K 20 f. Beer-mann Rózsa rendelése után 3 K 48 f és Némethy Stefánia rendelése után 70 f. összesen 11 K 38 f-t. Az Amerikai Írógépkellék Kereskedelmi Társaság irodája november elseje óta VI., Lovag-utca 20. sz. a. van. Telefon 106-06.

Könyvtár-órák változása; ezentúl a könyvtár-órák, kedd és szombat helyett hétfő és péntek este 7-8 óráig lesznek. A könyvtárt minden tagtársunk díjtalanul veheti igénybe.

Adományok. Juhász Erzs (Szeged) a »Schwimmer Rózsa« alap javára 5 koronát adományozott. Befizetési lapokat gyűjtöttek nagyobb mennyiségben egyesületünk számára: Boskovitzné Detre Jolán, Turku Mariska, Brett Emma tagtársak.

Arad.

Megalakítottuk egyesületünket. Előítélet, kicsinyesség sok gátat vetett munkánk elé, de az eszme győzött, a gátak ledőltek.

Szeptember 8-án volt az első összejövetel Bedy-Schwimmer Rózsa elnökleite alatt és vezetésével. Mintegy 50 nőtisztviselő mondotta ki ekkor lelkes és buzdító beszéde hatása alatt a szervezkedést. Egy 12 tagú bizottságot küldött ki az összesség az előmunkálatok elvégzésére

és ez a bizottság Spádi Adél elnökleite alatt serényen dolgozott. Szeptember 29-én a központ küldötte részvételével tartott bizottsági ülésünkön már olyan haladásról számolhattunk be, hogy a végleges megalakulást október 18-ára kitűzhetjük.

Szép, nagyszámú közönség előtt a városháza dísztermében volt az alakuló közgyűlés. A fáradhatlan vezető itt volt megint, immár harmadszor. Itt volt a szegedi egyesület két lelkes képviselője, Juhász Erzs és Fürst Rózsi, üdvözlőt küldött a temesvári és szombathelyi testvéregyesület; az aradi kereskedők körét Faragó Rezső képviselte.

Az alakuló közgyűlés fénypontja volt Bedy-Schwimmer Rózsa előadása „Házasság és hivatás” címen, amely meggyőzött bennünket arról, hogy hivatásunknak csak úgy tehetünk eleget, ha nem tekintjük átmenetnek, csupán a házasságig tartónak. Bebizonyította, hogy a házassággal kitűnően megfér a hivatásos munka, sőt, hogy a nemesebb, tisztább ideálok felépülő házasságnak alapfeltétele a nő kenyérkereseti munkájából származó gazdasági függetlensége. A közgyűlésnek beszámoltunk arról, hogy a polgármester szívességéből díjtalanul átengedett helyiségünk otthonosan berendezetten várja már a tagokat. Reméljük, hogy tagtársaink állandó látogatói lesznek kedélyes egyleti otthonunknak, melynek felszereléséért több tagtársunknak tartozunk köszönettel. Könyvtárunk kezdeményezésétől is beszámolhattunk már. Kérjük tagtársainkat, hogy könyvadományokkal gyarapítsák könyvtárunkat.

A közgyűlés egyhangúlag megválasztotta a jelölt tisztikart és választmányt és az új elnök, Weisz Berta elnöklése mellett fejezte be a sokat ígéro közgyűlést, amelyet vidáman lefolyt társasvacsera követett.

November első felében német tanulmányot nyitunk, amelyre nyomatékosan felhívjuk tagtársaink figyelmét. A német nyelv tökéletes ismerete legnagyobb tökéje minden nő tisztviselőnek, tanuljunk tehát!

November 15-én egyesületünk helyiségében kedélyes összejövetelt rendezünk, amelyről bővebbet majd a helyi sajtó útján közlünk tagtársainkkal, akiket egyben arra figyelmeztetünk, hogy külön meghívót nem küldünk szét. Állásközvetítőnket megnyitottuk. Aki állást keres, jelentkezze, aki állásüresedést tud, jelentse be haladéktalanul.

WEISZ BERTA.

Szombathely.

Továbbképző kurzusaink folyamatban vannak, a tagok nagyrésze állandó érdeklődést tanúsít az egyesületi ügyek iránt, újabb és újabb jelentkezők is vannak.

Jövő havi programunkat a következőkben állapítottuk meg:

November 3-án este 8 órakor egyesületi helyiségünkben rendkívüli közgyűlést tartunk a következő napirenddel:

1. A visszautasított alapszabályok módosítása.
2. Pénztárnok, könyvtáros, háznagy és 5 választmányi tag megválasztása.

November 14-én este Va9 órakor egyesületi helyiségünkben háziestély, melynek műsorát annak idején a helyi lapokban közölni fogjuk. Meghívókat takarékosági szempontból nem küldünk szét, hanem ezúton hívjuk meg a tagtársakat és számítunk élénk érdeklődésükre és részvételükre.

November 27-én igen érdekes előadásban lesz részük mindazoknak, akik meghallgatják Dr. Hanns Dorn müncheni egyetemi magántanárt, akt a következő című előadást tartja: „Wie soll sich der Mann zur Frauenbewegung stellen?”

A khráló német előadásra vonatkozó részletes programot a helyi lapokban közölni fogjuk. Legyünk ott mindnyájan!

TROMBITÁS ERZSI.

Temesvár.

Addig, míg egyesületünk megalakításáról és eddigi munkásságáról részletesen beszámolunk, csak arról értesít-

jük tisztelt tagtársainkat, hogy állásközvetítőnket megkezdtek, állástkeresők tehát jelentkezzenek, aki pedig üresedést tud, jelentse be azt rögtön. November 1-én nyilvános alakuló közgyűlést tartunk, amelyen bőven referálunk végzett munkánkról.

Szeged.

A Szegedi Nőtisztviselők Egyesülete legutóbb tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy alapszabályait módosítva csatlakozik a Nőtisztviselők Országos Egyesületéhez, azaz annak fiókjává alakul át. A közgyűlést december 8-ára tűztük ki, addig a tagszerzés, az intenzív szervezkedés előmunkálatait végezzük.

Felkérjük tisztelt tagtársainkat, hogy cégeiket szerezék meg hirdetőknak lapunk számára, a feltételek iránt kiadóhivatalunknál, Andrássy-út 83 lehet érdeklődni. Hogy lapunk mennyire elterjedt, ezt a tisztelt Tagtársak tudják legjobban, bizvást ajánlhatják e szerint a cégeknek, mint igen célszerű hirdetési eszközt. A decemberi számban karácsonyi hirdetési rovatot nyitunk, erre vonatkozó minden közelebbi felvilágosítással egyesületünk telefonja (80-75) útján is készséggel szolgálunk.

FEMINISTA NAPTÁR

**A nőmozgalom 52
kiváló harcosának
arcképével és a nő-
kérdést érintő híres
:: mondásokkal. ::**

**Előjegyzési nap-
tár minden művelt
nő íróasztalára!!!**

= ÁRA = • Magyobb vételnél
1.50 | 1.20
KORONA • KORONA

Kiadja: KÁROLYI GYÖRGY
PAPIRKERESKEDŐ
V., Dorottya-utca 10. szám.